

MKB

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING TILL GISLAVEDS KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN 2016

SAMMANFATTNING

Miljökonsekvensbeskrivningen, MKB, beskriver den miljöpåverkan som kan tänkas bli av genomförandet av Gislaveds kommuns nya översiktplan, ÖP16. Översiktsplanen är generell hållan och består av ställningstaganden av olika karaktär och detaljeringsgrad. Den övergripande ambitionen är att en hållbar utveckling ska gynnas. De största utvecklingsfrågorna angående markanvändning handlar om bebyggelse och infrastruktur.

Analysen i denna MKB är baserad på preciseringarna för miljömålet God bebyggd miljö. Under preciseringarna lyfts de relaterade ämnesområden inom vilka det kan tänkas bli en negativ konsekvens till följd av planförslaget. Det är inte inom alla områden som planen antas medföra, eller påverkas av, några negativa konsekvenser alls, utan då redovisas ingen eller en positiv effekt. I sista delen sammanfattas de negativa konsekvenserna och det ges även förslag på åtgärder.

Planen bedöms inte ge negativa effekter på miljö kvalitetsnormer för luft eller vatten och inte heller någon betydande påverkan på riksintressena och Natura 2000-områden. Noll- och planalternativ skiljer sig inte nämnvärt men en del inriktningar i ÖP16 angående klimatanpassning, sociala frågor samt att utvecklingsområdena täcker in hela kommunens yta gör att den har en större bredd och eventuellt ger bättre styrning mot vissa mål än nollalternativet.

De planförslag i ÖP16 som bedöms kunna få betydande miljöpåverkan är dessa:

Utveckling av de åtta tätorterna

Utveckling av alla tätorter i kommunen med en ambition om 800 nya bostäder kan tillgodose olika behov som finns hos olika grupper i samhället. Samtidigt krävs lämpliga lokaliseringar i tätorterna som tillgodoser framtidens krav på klimatanpassning, behov av grönstruktur och rekreationsområden och som har god tillgänglighet till service av olika slag. Ökade transportbehov till följd av utökat byggande i alla tätorter gör att kommunens planering med kollektiv- och cykeltrafik och andra lösningar blir mycket viktiga.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen -LIS

Förslaget om att genom landsbygdsutveckling i strandnära läge ge möjligheter till bostäder och verksamheter att utvecklas, kan riskera att tillgängligheten till stränder minskar. Den genomförda urvalprocessens hänsynstagande, den begränsade berörda strandsträckan och den fortsatta prövningsprocessen säkerställer att strandskyddets syften bibehålls.

Bygga vid vatten i tätorter

Vattenära lägen för bostäder är i sig attraktiva men medför också andra, psykologiska, positiva effekter med att bo vid vatten och ha t ex fri utsikt. Byggande vid vatten kan medföra risker i samband med översvämning och erosion eller att man gör intrång i värdefulla natur- eller rekreationsmiljöer.

Mark för miljöfarlig verksamhet

Planförslaget anger att kommunen ska ha planlagd

mark för miljöfarliga verksamheter och ska underlätta för miljöfarliga verksamheter som är olämpligt placerade, att omlokalisera. Det gynnar både hälsa och miljö att se till att verksamheter med miljöpåverkan lokaliseras på platser där störningarna är som minst.

Förbifart Smålandsstenar

Förslaget bedöms medföra totalt sett positiva miljö- och hälsoeffekter men innebär ett ingrepp i landskapet.

Väg mellan Väg 604/27 och väg 26

En förbindelse mellan väg 604/27 och väg 26 i en sträckning söder om Gislaveds tätort föreslås för att få goda vägkommunikationer från väg 26 och mot Anderstorp och Gnosjö. En ny vägsträckning kan medföra förbättrad tätortsmiljö i Gislaved men medföra intrång i landskapet och innebär också en barriär mellan tätorten och naturområdena söder om tätorten.

Riktlinjer för vindkraftsutbyggnad

Planen föreslår ett antal riktlinjer för hur vindkraft ska etableras. Vindkraftsutveckling utgör en viktig del i hur kommunens mål om ökad produktion av förnyelsebar energi ska uppnås. Riktlinjerna syftar till att kunna etablera vindkraft men undvika negativa effekter av lokaliseringen. Förslaget presenterar också områden där vindkraftsetablering ska undvikas.

Inom bebyggelseutveckling, klimatanpassning kulturmiljö och grönstruktur bedöms planen även kunna få konsekvenser på grund av frånvaro av riktlinjer och därmed dålig styreffekt.

INNEHÅLL

<u>1 INLEDNING</u>	<u>1</u>	<u>6 MILJÖKVALITETSNORMER</u>	<u>25</u>
1.2 Beskrivning av planförslaget ÖP16	1	6.1 Luft	25
		6.2 Vatten	26
<u>2 METOD OCH AVGRÄNSNING AV MKB</u>	<u>3</u>	<u>7 RIKSINTRESSEN OCH NATURA 2000</u>	<u>28</u>
2.2 Geografiskt påverkansområde	3	7.1 Berörda riksintressen	28
<u>3 MILJÖPROBLEM I KOMMUNEN IDAG</u>	<u>5</u>	<u>8 SLUTSATSER AV PLANENS KONSEKVENSER</u>	<u>32</u>
3.2 Odlingslandskapet och biologisk mångfald	5	8.1 Planens betydande miljöpåverkan	32
3.3 Försurning	5	8.2 Nollalternativ	34
3.4 Fysiska ingrepp i vattenmiljöer	5	8.3 Miljökvalitetsnormer	34
3.5 Övergödning	5		
3.6 Bullerstörningar från industrier	5		
3.7 Förorenade områden	5	<u>9 ÅTGÄRDER FÖR UPPFÖLJNING</u>	<u>35</u>
<u>5 ANALYS AV PLANFÖRSLAGET ÖP16</u>	<u>8</u>		
5.1 HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING	8		
5.1.1 Demokrati	8		
5.1.2 Landsbygden	9		
5.1.3 Klimatanpassning	10		
5.2 HÅLLBAR BEBYGGELSESTRUKTUR	10		
5.2.1 Bebyggelsestruktur	10		
5.2.2 Lokalisering av bostäder	12		
5.2.3 Lokalisering av verksamheter	14		
5.3 INFRASTRUKTUR	14		
5.3.1 Vägar	15		
5.3.2 Stickspar för godstrafik	16		
5.3.3 VA	16		
5.4 KOLLEKTIVTRAFIK, GÅNG OCH CYKEL	17		
5.4.1 Cykelvägar	17		
5.4.2 Kollektivtrafik, resecentrum och stationer	17		
5.5 NATUR- OCH GRÖNOMRÅDEN	18		
5.5.1 Värdefull natur och skyddade naturområden	18		
5.5.2 Värdefulla vattenmiljöer	18		
5.5.3 Närnatur och grönstruktur	19		
5.6 KULTURVÄRDEN I BEBYGGD MILJÖ	20		
5.7 GOD VARDAGSMILJÖ	20		
5.8 HÄLSA OCH SÄKERHET	21		
5.8.1 Luftföroreningar	21		
5.8.2 Buller	21		
5.8.3 Radon	22		
5.8.4 Förorenade områden	22		
5.9 HUSHÅLLNING MED ENERGI OCH NATURRESURSER	23		
5.9.1 Vindkraft	23		
5.9.2 Jord- och skogsbruk	24		
5.10 HÅLLBAR AVFALLSHANTERING	24		

1 INLEDNING

En miljökonsekvensbeskrivning, MKB, är en del i den miljöbedömning som ska göras av vissa planer och program som upprättas av en kommun. En översiktsplan anses enligt Plan- och bygglagen (PBL) alltid ge betydande miljöpåverkan i någon form och därför ska en miljökonsekvensbeskrivning ingå i planen. Det är PBL tillsammans med bestämmelserna i Miljöbalken (MB) som styr hur en MKB ska utformas.

1.2 Beskrivning av planförslaget ÖP16

Gislaveds nya översiktsplan, ÖP16, har en utblick mot 2030 och har fem tematiska fokusområden som politiskt sett har prioriterats som de viktigaste. De är *1. Rikt näringsliv*, *2. Bredare utbildningsmöjligheter*, *3. Utbyggd och förstärkt infrastruktur*, *4. Fler och attraktiva bostäder* och *5. Inkluderande samhälle*. Utgångspunkten är de sociala och ekonomiska aspekterna ur hållbarhetsbegreppet. Medan vikten av att ha en kreativ och innovativ miljö kopplas till de ekologiska och kulturella aspekterna av hållbarhetsbegreppet.

Bebyggelse och infrastruktur med nya vägreservat och vägdragningar, är de utvecklingsförslag som ger störst förändring av markanvändningen. Utöver dessa finns flera andra mål, strategier och riktlinjer av olika dimensioner och karaktärer som alla anges i ÖP:n som politiska ställningstaganden.

Ambitionen är att ÖP16 ska sträva efter hållbar utveckling utifrån ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter.

Planens uppbyggnad

Översiktsplanen består av ett plandokument med tre tillhörande kartor, femton underlagshäften och kommunens redan antagna strategier och policys (se schematisk bild, s.2).

Ställningstaganden presenterar bevarandevärden och mål för utveckling i hela kommunen. Men tar inte upp frågor som specifikt rör markanvändningen inne i tätorterna eftersom de styrs i de fördjupade översiktsplanerna.

Gällande fördjupade översiktsplaner:

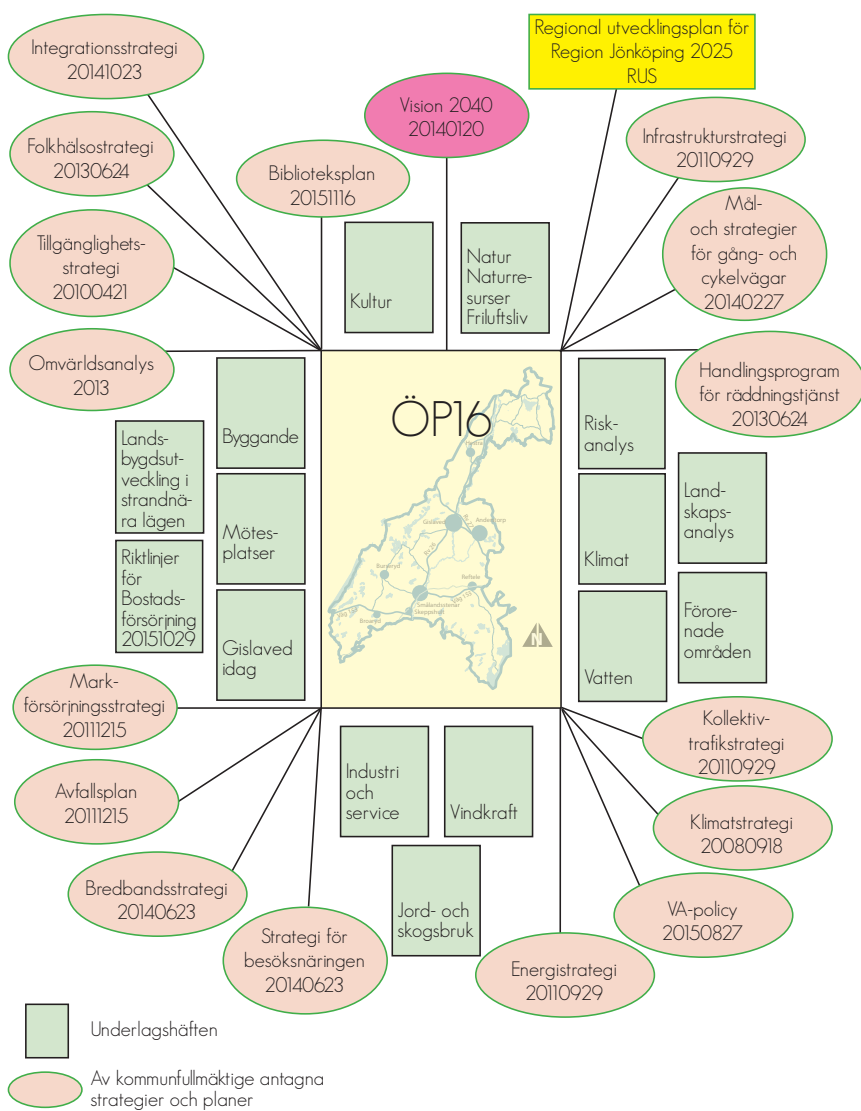
Gislaveds tätort	2011 reviderad 2015
Isabergsområdet	2012 tillsammans med Gnosjö kommun
Broaryd	2008
Anderstorps tätort	2005
Hestra	1998
Reftele	1998
Smålandsstenar och Skeppshult	1998
Burseryd	1993

Tematiska tillägg som ingår i nya ÖP16:

LIS- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen 2014, reviderad och inkluderad i ÖP16.

Aktualitet för FÖP:ar och detaljplaner

Var den mesta av bebyggelseutvecklingen kommer att ske fram till 2030 styrs av befintliga detaljplaner och de fördjupade översiktsplanerna (FÖP), som pekar ut områden för framtida planområden. I vissa fall är detaljplaner eller utpekande i FÖP:ar något inaktuella dels på grund av ålder, men även på grund av ändrade förhållanden på platsen och förändrat kunskapsläge.

2 METOD OCH AVGRÄNSNING AV MKB

2.1 Metod och avgränsning av analysen

Formen på ÖP16 är generellt hållen och förslagen om utvecklingsriktlinjer ges som ställningstaganden i varierande detaljeringsgrad och karaktär. Därför utgår miljökonsekvensbeskrivningen från en bred riktninganalys utifrån de tio preciseringarna till regeringens miljö kvalitetsmål **God bebyggd miljö**. Konsekvenserna inom de olika preciseringarna är framtagna med hjälp av en checklista baserad på Miljöbalkens krav om utformning och innehåll av en miljökonsekvensbeskrivning.

Preciseringarna för miljömålet God bebyggd miljö är:

Hållbar bebyggelsestruktur

Hållbar samhällsplanering

Infrastruktur

Kollektivtrafik, gång och cykel

Natur- och grönområden

Kulturvården i bebyggd miljö

God vardagsmiljö

Hälsa och säkerhet

Hushållning med energi och naturresurser

Hållbar avfallshantering

I riktninganalysen framgår ifall det finns utläsbara konsekvenser av planförslaget eller om det finns avsaknad av mål och riktlinjer som i sin tur kan ge konsekvenser. Resonemangen kring hur planen gynnar en hållbar utveckling och som ligger till grund för konsekvensanalysen baseras på kunskapsunderlag, nuläge och ställningstagandena i ÖP16. Intressekonflikter med riksintressen och Natura 2000-områden analyseras översiktligt (presenteras även separat).

Den betydande miljöpåverkan av ÖP16, som främst består i exploateringsförslagen om bebyggelse och infrastruktur, redogörs i kapitel 8 under "slutsatser av planens konsekvenser" och även i sammanfattningen. I kapitlet "åtgärder och uppföljning" samlas förslag på åtgärder i det fortsatta arbetet för att hindra att de identifierade negativa konsekvenserna uppstår eller för att minimera effekterna av dem.

Nollalternativet utgörs av vilken inriktning utvecklingen skulle ta om ÖP16 inte antas. Alternativet utgår från riktlinjerna i ÖP06 och utvecklingen som skulle ske utifrån dagens förutsättningar. Nollalternativet presenteras översiktligt och analysen utgår från samma avgränsning som för ÖP16 i både tid och med de geografiska påverkansområden som redogörs nedan.

Kapitlet "miljöproblem i kommunen idag" tar upp nuläget och presenterar de mest aktuella miljöproblemen i kommunen. Nuläget ligger till grund för vilka miljökonsekvenser som är viktigast att lyfta fram.

Vilken riktning som utvecklingen faktiskt kommer att ta är såklart omöjligt att säga på förhand men syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att den ska medverka till att göra medvetna val i planeringen genom att frågor och förslag belyses från olika håll samt att de förslag som kan ge betydande miljöpåverkan identifieras.

2.2 Geografiskt påverkansområde

Det geografiska påverkansområdet för en översiktplan ska ses ur ett brett perspektiv och inte bara avgränsas till de administrativa gränserna. Vad som

Checklista MB

Biologisk mångfald

Befolkning

Människors hälsa

Djurliv

Växtliv

Mark

Vatten

Luft

Klimatfaktorer

Materiella tillgångar

Landskap

Bebyggelse

Forn- och kulturlämningar

Problem viktiga natur/miljöområden

Geografiskt påverkansområde

Riksintressen

Natura 2000

händer inom kommungränserna kan även påverka områden utanför gränserna, vilket är ett viktigt underlag till hela analysen om planens konsekvenser.

Avrinningsområden

Gislaveds kommun berörs av tre västsvenska vattensystem och avrinningsområden. Nissan upptar större delen av kommunens yta medan vissa östra delar tillhör Lagans avrinningsområden (genom Bolmen och dess tillflöden) och några västra delar av kommunen tillhör Ätrans avrinningsområden (bland annat Fegen). Kommunen har många sjöar och våtmarker och konsekvenser som påverkar vattendragen inom kommunen riskerar att även påverka områden utanför kommunens gränser.

Naturområden

Gislaveds kommun är en skogskommun som naturgeografiskt tillhör ”sydsvenska höglandet och smålandsterrängens myrrika västsida”. Kommunen domineras av skogar, sjöar och mossar på en bergrund av gråa gnejser och graniter. Morän är den dominerande jordarten följt av torv. Genom kommunen går stråk av isälvsediment framförallt i anslutning till de större vattendragen. I de norra delarna dominerar barrskogar och myrlandskap, i de västra och sydvästra delarna ett småbrutet skogs- och sjölandskap och i sydöst ett mer sammanhängande jordbrukslandskap. Nissan och de andra vattendragen är spridningskorridorer (inte bara för vattenlevande organismer utan också för landlevande) medan infrastruktur, som hårt trafikerade vägar (väg 26 och 27) är att betrakta som barriäreffekter i landskapet. Områden bestående av större monokulturer, mest förekommande i form av likåldrig granskog, kan till viss del betraktas som barriärer för biologisk mångfald i och med att relativt få arter är kopplade till den typen av miljöer. Monokulturer, barriärer och spridningskorridorer i landskapet har en geografisk påverkan som sträcker sig utanför kommunens administrativa gränser.

Visuellt påverkansområde

Vindkraft är det som visuellt har stor påverkan på landskapet i och med att de består av vertikala element som rör sig och går i kontrast med de horisontella linjer som annars dominerar i landskapet. Dialogen med grannkommuner är särskilt viktig där siktlinjerna är långa. Inom kommunen innebär det områden som till exempel i sydöst runt Reftete och Bolmen och i viss mån sydväst vid Fegen med även vissa utsiktspunkter i de norra delarna. Vikten av dialoger ökar i och med att vindkraftverken kan byggas högre och högre, och därmed synas från längre avstånd.

3 MILJÖPROBLEM I KOMMUNEN IDAG

3.2 Odlingslandskapet och biologisk mångfald

Naturvärden finns i resterna av det äldre odlingslandskapet som ligger insprängt som mindre öar i det dominerande skogslandskapet. Fortsatt bevarande av sådana områden kräver särskilda typer av hävdande åtgärder men är också knutet till möjligheten att kunna bedriva jordbruk överhuvudtaget. En trend är att allt fler småskiften brukas av allt färre brukare. Några få brukare kan vara ansvariga för nästan all öppen jordbruksmark inom hela kommundelar. En trend som kan bidra till fortsatt brukande av mindre betesmarker kan vara den allmänt ökande hästhållningen.

3.3 Försurning

Kommunens mest omfattande miljöproblem har under lång tid varit försurningen av mark- och vatten. Det försurande nedfallet har under senare år minskat avsevärt och nedfallet av svavel ligger numera under vad som bedöms som kritiska belastningsnivåer. Effekterna av försurningen finns dock kvar och ger effekter både på grund- och ytvatten. En omfattande kalkningsverksamhet bedrivs för att motverka försurningseffekterna i ytvatten.

3.4 Fysiska ingrepp i vattenmiljöer

Våtmarkerna och mindre vattendrag såväl som de större åarna och sjöarna är viktiga miljöer med höga naturvärden. Fysiska förändringar av vattenmiljöer är ett omfattande problem i kommunen. Rensingar, rätningar, omgrävningar, dämningar och regleringar påverkar det biologiska livet i både sjöar och vattendrag i stor omfattning och får till följd att miljö kvalitetsnormen ekologisk god status i många fall inte uppnås. De sexton vattenkraftverk som finns i kommunen utgör en del av problemet, men till större delen orsakas det av ett stort antal gamla fördämningar från tidigare verksamheter. Sådana äldre miljöer kan också ha höga kulturvärden.

3.5 Övergödning

Förhöjda näringsämneshalter i vattenmiljöer uppträder i första hand i anslutning till kommunens jordbruksområden i sydöstra kommundelen i Bolmens tillrinning. Medan övergödningseffekter i mindre omfattning förekommer i Hestrasjön, Broaryd. Effekter av jordbruksdrift i kombination med hög belastning på enskilda avlopp bedöms vara de dominerande källorna till problemen i Bolmenområdet. Åtgärdsarbete pågår inom jordbruket och området enskilda avlopp har inventerats.

3.6 Bullerstörningar från industrier

Den småskaliga tillverkningsindustrin har varit och utgör fortfarande en dominerande del av kommunens näringsliv. Ur miljösynpunkt så har detta medfört några särskilda konsekvenser. Historiskt har många företag etablerats i småorter bland bostadsbebyggelse där de fortsatt att expandera vilket senare medfört konflikter med boende i form av bullerstörningar, trafik mm. Kommunen har aktivt arbetat med att separera verksamheter från boende under långt tid, men fortfarande finns på många ställen industriverksamheter insprängda i bostadsområden och ger upphov till störningar och konflikter.

3.7 Förorenade områden

En annan effekt av den historiskt omfattande industriverksamheten är mängden av förorenade eller misstänkt förorenade områden. De är i första hand lokaliserade till tätorterna och ganska ofta nära vattendrag eftersom

industri lokaliseringarna påbörjades där. Metaller och trikloretylen är vanligt förekommande föroreningar men exempelvis kreosot och PCB förekommer också. Några objekt har varit av den omfattningen att åtgärder för att skydda människors hälsa har varit tvungna att vidtas. I övrigt så finns en betydande miljöpåverkan från förorenade områden. I ett fall, Anderstorpån, bedöms den sammanlagda effekten av förorenade områden orsaka att ån inte uppfyller vare sig ekologisk eller kemisk ytvattenstatus. Förekomsten av misstänkt förorenade områden har också fått till följd att utvecklingen av exempelvis bostäder inte har kunnat göras i önskade lägen. I exempelvis delar av Anderstorps tätort utgör förorenad mark ett hinder för ortens utveckling.

4 KONSEKVENSER AV NOLLALTERNATIV

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning utöver konsekvenserna av planförslaget (i det här fallet ÖP16), även redogöra för konsekvenserna av nollalternativet, vilket innebär ett alternativt scenario utan det nya planförslaget som styrande i den översiktliga planeringen. Nollalternativet är alltså den riktning som utvecklingen skulle ta utan ÖP16. Planeringsarbetet skulle då fortsätta att utgå från ÖP06. Samma avgränsningar i tid (år 2030) och geografi (se geografisk avgränsning) gäller i analysen av nollalternativet som i analysen av planförslaget. Analysen av nollalternativet är övergripande och utgörs av texten nedan.

ÖP06 antogs år 2006 och en del mål i den är redan inarbetade i den pågående planeringen eller har blivit uppfyllda genom strategier och policys. Därför blir underlaget för fortsatt utveckling dålig.

Utvecklingsförslagen i nollalternativet och planalternativet skiljer sig inte mycket i stora drag. Nollalternativet kan däremot ge en något lägre utbyggnad av bostäder genom frånvaron av konkret ambitionsnivå. Däremot är befolkningsmålet högre. Men en likartad utveckling förutses ändå av alternativen avseende både bebyggelse och infrastruktur.

Gislaved som landsbygdskommun ska enligt nollalternativet fortsätta att utveckla alla sina tätorter samt att landsbygd och tätort ska stärka varandra. Nollalternativet fokuserar på några avgränsade utvecklingsområden med visioner som ska stärka den lokala platsen. Risker är att områdena mellan inte uppfattas ha samma utvecklingsmöjligheter.

Frågor om klimatanpassning och grönstruktur kommer bli eftersatt i den fortsatta planeringen med utgång från nollalternativet. Den fortsatta utvecklingen behöver sträva mot uppdaterade mål om klimatanpassning särskilt gällande skyfall och översvämningar för att komma närmare en hållbar utveckling.

Skydd och riktlinjer för värdefulla natur- och kulturområden om miljöer anses ha fortsatt bäring i nollalternativet och kan till och med anses tydligare än i planförslaget. Däremot saknas helhetsbilden för grönstrukturer ur både ekologiskt och socialt perspektiv. Konsekvensen blir att enskilda objekt och värdefulla miljöer kan antas ha fortsatt bra skydd medan viktiga strukturfrågor missas i planering och kan få följder som till exempel oönskade barriäreffekter.

5 ANALYS AV PLANFÖRSLAGET ÖP16

I detta kapitel analyseras konsekvenserna av planförslaget ÖP16 med hjälp av miljökvalitetsmålet "god bebyggd miljö". Målet är ett av de 16 mål som beslutats av riksdagen att vi ska uppnå fram till 2020 och är en väg mot hållbar utveckling. "God bebyggd miljö" har tio preciseringar och det är de som ligger till grund för indelningen av analysen. Preciseringarnas beskrivningar är utskrivna i grå kursiv text under varje avsnitt.

PRECISERINGARNA AV GOD BEBYGGD MILJÖ

Hållbar samhällsplanering

Hållbar bebyggelsestruktur

Infrastruktur

Kollektivtrafik, gång och cykel

Natur- och grönområden

Kulturvärden i bebyggd miljö

God vardagsmiljö

Hälsa och säkerhet

Hushållning med energi och naturresurser

Hållbar avfallshantering

5.1 HÅLLBAR SAMHÄLLSPANERING

Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.

5.1.1 Demokrati

Planprocessen

Grundläggande frågor som demokrati och demokratisk medverkan har en viktig och nödvändig roll i planeringsprocessen. Enligt PBL (Plan- och bygglagen) är kommunen skyldig att hålla samråd om nya förslag till översiktplaner. Samråd ska även hållas om fördjupade översiktplaner och detaljplaner. Invånarna i kommunen ska under samrådet ha tillgång till förslaget och ges tillfälle att yttra sig. Samrådstiden till ÖP16 ägde rum mellan den 8 mars till den 27 maj 2016. Möten hölls vid flera tillfällen i flera av kommunens tätorter. Tjänstemän åkte även med bokbussen och informerade om det nya förslaget.

Problemet med traditionella mötesformer är att representationen oftast blir begränsad till vissa grupper. Bokbussturerna har troligtvis breddat gruppen som tagit till sig informationen om det nya förslaget och därmed finns möjlighet att fler har lämnat in sina synpunkter.

Integration och jämställdhet

ÖP16 säger att förutsättningar för att kunna bygga bostäder, som är attraktiva för olika grupper, ska finnas i hela kommunen, att Gislaveds kommun ska vara en kommun som inkluderar alla invånare och att det inkluderande samhället tar tillvara alla invånare i kommunen.

För att vara en del av samhället behövs inte bara alternativa utbildningar för att komma in på arbetsmarknaden utan också andra typer av insatser, t ex mentorskap och coaching men även byggande av bostäder och planering av förskolor. Samhällsplaneringen kan bidra till att underlätta nätverk, interaktion och möten. Blandade upplåtelseformer av bostäder, mötesplatser och jämn fördelning av resurser på olika områden i tätorterna kan gynna integration och jämställdhet. Kvinnor med utländsk bakgrund och som inte kan svenska är en särskilt utsatt grupp för ojämlika villkor i vardagen.

Barn och unga

Den fysiska planeringen och utformningen av tätorts- och skolmiljöer är en del i att skapa trygga och goda uppväxtförhållanden för barn och unga. Barn och unga ska ha bra platser att vistas på och tätortsmiljön ska vara anpassad på ett sätt som gynnar dem och ger dem bra förutsättningar. Framförallt är det viktigt med trygghet och säkerhet i utemiljön, att det finns gott om möjligheter för fysisk aktivitet och lek och att det finns mötesplatser anpassade för olika åldrar.

I ÖP16 finns ett antal ställningstaganden med koppling till barn och unga. Med koppling till den fysiska miljön finns bland annat att: "Lärmiljön ska inbjuda till skapande och kreativitet"; "Inspirerande fysisk miljö ska finnas där utbildning sker" och prioriteringen av utbyggnad av cykelvägar som säger att cykelvägar till skolan är prioritet ett, vilket gynnar barn och unga. Utöver det framhåller ÖP16 att barn och unga ska få trygga och goda uppväxtförhållanden.

Att investera i utbildning och utbildningsmiljö bidrar till att investera för social hållbarhet och hälsa oavsett socioekonomisk bakgrund. Det anges inte några särskilda strategier eller riktlinjer, för annat än skolmiljöer, om hur och i vilka övergripande skeden som barn och ungas miljö ska tas med i planeringen. Vid arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Gislaveds tätort 2010 genomfördes en särskilt riktad insats mot barn och unga för att fånga upp intressen och tillvarata deras kunskap och åsikter, något liknande har inte genomförts till ÖP16. Ett permanent forum för att tillvarata barn och ungas åsikter och intressen till den kommunala planeringen kan vara en väg för att få in rutiner kring frågan, så att det blir en given del i planeringen. År 2018 kommer barnkonventionen att bli lag i Sverige och i den ingår att barn ska få vara delaktiga och kunna uttrycka sina åsikter kring verksamheter och frågor som rör dem.

Konsekvenser

- *Processen har eventuellt bidragit till att fler har nått av informationen om att en ny översiktplan är ut på samråd.*
- *Ambitionen i ÖP är bra men avsaknaden av tydligare och riktade mål mot jämställdhet och integration kan göra arbetet i fysiska planeringssammanhang eftersatt.*
- *Risk att barn och ungas perspektiv och miljöer som bör vara anpassade till dem inte tas i tillräckligt beaktande vid fortsatt planering.*

5.1.2 Landsbygden

Drygt 5000 av Gislaveds kommuns invånare bor på landsbygden. Landsbygden ges inga specifika utvecklingsriktningar i ÖP16, men riktlinjer kring

bredbandsutbyggnad, service, jordbruk, LIS, ortstruktur med mera är frågor som berör området. En samlad bild av landsbygdens förutsättningar, kvaliteter, mål och verksamheter hade underlättat den fortsatta planeringen i kommunen och synliggjort kommunens ambitioner för invånarna.

Konsekvenser

- *Risk att landsbyggsfrågorna inte blir synliggjorda i planeringen.*

5.1.3 Klimatanpassning

Ställningstagandena i ÖP16 angående klimatanpassning riktar in sig på frågan om kartläggning och arbete med att förhindra effekter av skyfall och översvämningar. Det står också att detaljplaner ska ses över med avseende på klimatanpassning. Enligt den regionala utredningen om klimatförändringens konsekvenser i Jönköpings län kommer somrarna bli längre, varmare och torrare och vintrarna blir kortare, varmare fuktigare i och med mer nederbörd i form av regn. Medelhastigheten för vind kommer att öka liksom vattennivåerna i grundvattnet och flödena i ytvattnen.

Flera konsekvenser och analyser redovisas i underlag som inte lyfts upp i ÖP16. Vid planeringen av mark och vatten är det framförallt lämpligt att redögöra riktlinjer för att minska klimatpåverkans effekter som klimatanpassningsåtgärder. Fler riktlinjer om sätt att hantera klimatets effekter hade underlättat för fortsatt planering.

Konsekvenser

- *Brist på riktlinjer och analyser i ÖP16 kan ge negativa ekonomiska och miljömässiga konsekvenser i och med klimatrelaterade olyckor.*

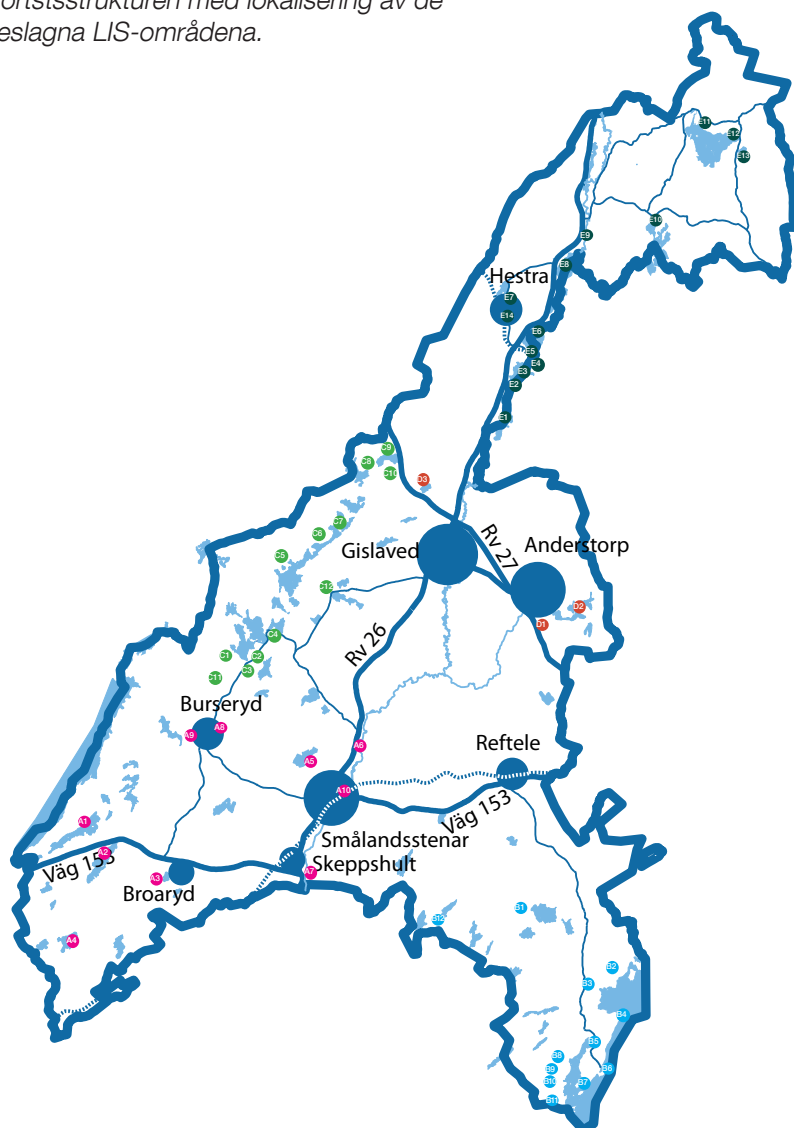
5.2 HÅLLBAR BEBYGGELSESTRUKTUR

En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.

5.2.1 Bebyggelsestruktur

Förslagen i ÖP16 om utveckling av bebyggelse rör mål om utbyggnad av 800 nya bostäder varav 200 anpassade för äldre, nya LIS-områden, att bygga bostäder vid vatten i tätorter samt att det ska finnas planerad mark för verksamheter i kommunen. Strukturen med de åtta tätorterna ska utvecklas och förstärkas. En utveckling av alla tätorter i kommunen utifrån sina egna förutsättningar med exempelvis bostadsbyggande, kollektivtrafik och samhällsservice utgör förutsättningarna för ett mer socialt hållbart inkluderande samhälle. De flesta av orterna har historiskt utvecklats som bruksorter eller längs med kommunikationsstråk som stationssamhällen. En fortsatt utbyggnad och prioritering av de åtta tätorterna påverkar förutsättningarna på landsbygden positivt.

Tätortsstrukturen med lokalisering av de föreslagna LIS-områdena.

Den mark som är detaljplanlagd eller utpekad i de fördjupade översiktsplanerna kan eventuellt tillgodose lämpliga platser för förslag i ÖP16 om nybyggnation av 800 bostäder. Det är inte heller omöjligt att utbyggnad skulle ske oavsett mål i ÖP.

Att förtäta centrala delar av tätorter ingår i ÖP16 som riktlinjer för utformandet av framtida fördjupade översiktsplaner. Förtätning är ett attraktivt alternativ för exploatörer eftersom det ger tillgång till befintlig service på platsen, som till exempel närhet till kollektivtrafik och mataffär. Det finns lediga tomter i de flesta tätorter och i de större tätorterna även outbyggda detaljplaner. Förtätning är en strategi att få plats med fler bostäder i befintliga strukturer, vilket kan gynna underlag för kollektivtrafik och service. Hur hållbar strategin blir vid utbyggande beror på hur det görs, det är viktigt att inte minska möjligheter och ytor för rekreation och andra friytor, att till exempel inte bebygga grönområden av betydelse för invånarna.

Ett utökat byggande av både bostäder och verksamheter i alla tätorter ger ett större transportbehov, särskilt i de orterna utanför större kommunikationsstråk för kollektiv- och spårbunden trafik, vilket kan ge ökade koldioxidutsläpp. LIS-områdena bidrar till en spridd bebyggelsestruktur som adderar risker för ökade koldioxidutsläpp på grund av att transportbehovet för personer och materiell ökar.

Konsekvenser

- *Förtätning av tätorters centrum gynnar befintlig service och kommunikationer.*
- *Utveckling av hela kommunen gynnar landsbygden och mindre orter.*
- *Risk för ökade koldioxidutsläpp.*

5.2.2 Lokalisering av bostäder

LIS- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Underlaget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen omfattade till en början (som tematiskt tillägg till ÖP06) 37 LIS-områden, och i ÖP16 ingår ytterligare 15 områden, sammanlagt 52 områden. Inom ett område för "Landsbygdsutveckling i strandnära lägen" ges möjlighet till att pröva dispens för att få bygga inom strandskyddszon med förutsättning att det gynnar landsbygdsutveckling. I kommunen finns det 388 sjöar och flera större vattendrag. Den sammanlagda strandlängden är 1300 km och 36,6 km strandlängd innefattas av eller ligger längs med LIS-områden. Av Nissan utgörs 1,6 % av åns strandlängd (inom kommunen) av LIS-områden.

Natur- och kulturvärden har stor betydelse för en plats karaktär och för strandskyddets syften. Avvägningar mellan olika intressen och strandskyddets syften har gjorts när kommunen tagit fram underlaget till LIS-områden. Men i vissa fall bör extra hänsyn tas till särskilda värden och utpekande som både finns inom och nära angränsande till Lis-områden. Risk finns för att den fria passagen blir (olovligt) privatiserade eller att den fria passagen upplevs som för liten för att verkligen vilja använda den. Det är främst vid Bolmen, som också är riksintresse för friluftliv, som detta utgör en risk för tillgängligheten.

LIS områden som innefattar/ nära angränsar till

FORNLÄMNINGAR:

- B3 Lillaryd, Bolmen
- C9 Illerås, Illeråsasjön
- E1 Norlida, Södra Gussjön
- E7 Hestra, Kroksjön
- E8 Badplats, Norra Gussjön
- A1 Hörebo, Hurven
- A2 Danhult, Örsjön

MISSTÄNKT FÖRORENADE OMRÅDEN:

A4 Badplats, Hensjön
A7 Skeppshult, Nissan

RIKSINTRESSEN:

Kultur:
A6 Villstad, Nissan

Friluftsliv:

E5 Udden, Algustorpasjön
E8 Badplats, Norra Gussjön
E10 Badplats, Norra Vallsjön
B2-B11, Bolmen

Naturvård:

E11 Badplats, Stengårdshultasjön
E12 Sandsebo, Stengårdshultasjön

NATURA 2000

E6 Isaberg, Algustorpasjön

ANDRA KÄNSLIGA OMRÅDEN FÖR NATUR- OCH KULTUR, TEX ANGRÄNSANDE NYCKELBIOTOPER M.M.:

B2-B11, Bolmen
C4 Arnåsholm, Sävsjön & Harasjön

Konsekvenser

- *LIS-områden gynnar landsbygden och underlag för service och kollektivtrafik.*
- *Risk för minskad tillgänglighet kring sjöarna, särskilt i attraktiva lägen som vid Bolmen som ligger inom riksintresse för friluftsliv.*

Bygga bostäder vid vatten i tätorter

ÖP16 föreslår att "fortsatt utveckling av bebyggelse utmed vattendrag och sjöar i tätorterna ska ske, dock med hänsyn tagen till översvämningsrisk." Det ger möjlighet för ökad tillgänglighet till vattnet i tätorterna och kan också bidra till möjligheter att vilja sanera mark om man omvandlar områden från industriändamål till bostadsändamål. Förslaget kommer sannolikt att innebära merkostnader för sanering eftersom förorenade områden är relativt vanligt förekommande i de vattennära områdena i tätorterna.

Vattenmiljöerna i tätorterna, som till exempel Nissans stränder, är eller kan bli särskilt viktiga strövområden och fungerar samtidigt som spridningskorridorer och livsmiljöer för djur och växter. De meandrande vattendragen kan medföra risker för ras vid årbranter på grund av erosion. Hur konsekvenserna blir beror på utformningen av framtida bebyggelse.

- *Kan bidra till att vattnet i tätorterna blir mer tillgängligt för rekreation samt ger mer attraktiva tätorter och boendemiljöer.*
- *Kan bidra till sanering av förorenade områden.*
- *Risk för ras av åbranter på grund av erosion.*
- *Risk för att tillgängligheten till vattendragen minskar, beroende på bebyggelsens utformning.*
- *Risk för intrång i viktiga naturmiljöer när vatten och vattenbryn generellt fungerar som spridningskorridorer och är rika livsmiljöer.*

5.2.3 Lokalisering av verksamheter

Målet enligt ÖP16 är att det ska finnas byggklara tomter för verksamheter och att det ska finnas planlagd mark för miljöfarliga verksamheter. Kommunen ska också underlätta för omlokalisering av olämpligt placerade verksamheter. Planen tar inte ställning till vilka typer av risker och miljöer det handlar om och inga strategier för lokalisering av nya verksamhetsområden anges. I dagsläget finns det befintlig industri och även detaljplanlagd mark för industriändamål i alla åtta tätorter.

Störningar och påverkan från verksamheter på exempelvis bostadsmiljöer är ett problem i Gislaveds kommun och omfattande arbete med att flytta ut och separera verksamheter från boendemiljöer har gjorts under många år, men problem med buller, trafik och risker finns fortfarande.

Att omlokalisera befintliga verksamheter är kostsamt. Därför behövs det en långsiktig planering och bedömning av riskerna utifrån det senaste kunskapsläget. Konsekvenserna som ställningstagandena medför är mycket positiva ur hälso- och säkerhetssynpunkt, både för människor och miljö.

Konsekvenser

- *Omlokalisering av miljöfarlig verksamhet som är olämpligt placerade ger positiva konsekvenser för människors hälsa och för miljön.*
- *Riktlinjer för hur lokalisering av nya verksamhetsområden ska göras saknas, risk att helhetsbild går förlorad.*

5.3 INFRASTRUKTUR

Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.

5.3.1 Vägar

Två större vägdragningar planeras i ÖP16. Förbifart Smålandsstenar är ett förslag som funnits sedan FÖP Smålandsstenar från 1998 och sedan i ÖP06.

Det är viktigt att i fortsatta utredningar räkna med effekten av inducerad trafik, det vill säga att när vägkapaciteten eller kvaliteten ökar, så ökar både mängden trafik och efterfrågan. Det kan också öka efterfrågan på andra trafikslag. Att analysera och räkna på effekten kan underlätta planeringen så att vägen får rätt placering och utformning och i längden gynnar en hållbar utveckling.

Förbifart Smålandsstenar

I dagsläget går riksväg 26 igenom centrum av Smålandsstenar och trafikeras bland annat av tung lastbilstrafik, det orsakar både buller och luftföroreningar. En förbifart var planerad redan i ÖP06, och till grund för sträckningen i ÖP16 ligger den fördjupade översiktsplanen för Smålandsstenar (1998). Sträckningen ska ansluta vid väg 153, 1,5 km öster om väg 26 i söder, och i norr till väg 26 strax söder om Villstad.

Vid en ny förbifart kommer bullret och luftföroreningar minska inne i tätorten, men flyttas ut utanför. Det är viktigt att titta på var koncentrationerna av industrier som ligger i Smålandsstenar transporterar ut och in sina varor och gods. Kopplingen till väg 153 är också viktig eftersom den i dagsläget går genom orten och det hade varit bättre om så mycket som möjligt av den trafiken också leds utanför orten. I utredningarna för stickspår i Smålandsstenar bör hänsyn tas till var den nya förbifarten kommer gå för att undvika onödiga barriär- och bullereffekter. Båda åtgärderna kommer vara övgörande för hur tätortens bebyggelse, särskilt för bostäder, utvecklas.

Konsekvenser

- *Tätortsmiljön i Smålandsstenar förbättras avsevärt.*
- *Riskerna för negativ påverkan på grundvattenförekomsten norr om Smålandsstenar minskar.*
- *Ny väg kan ge ökade trafikmängder och ökade koldioxidutsläpp.*
- *Påverkar landskapet där dragningen kommer ske, bland annat i form av ekologiska barriäreffekter.*

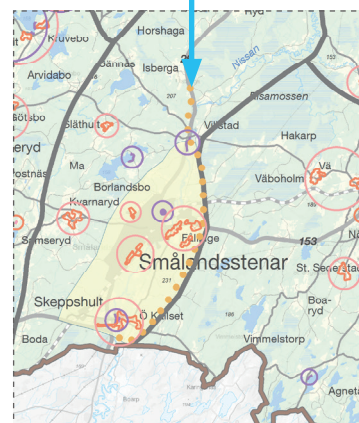
Väg 604/27 -26

Planen säger att väg 604 som går mellan Gnosjö och Anderstorp ska kopplas samman med väg 26 i sydlig riktning. Vägplaneringen i kommunen ska enligt planförslaget också ske i stråktänk 604-26 och 27, vilket stärks av den föreslagna dragningen. Den trafik som i dagsläget kommer från Anderstorp eller från väg 27 och ska söderut längs väg 26, kan med förslaget få en direkt anslutning söderut. Det är då möjligt att trafiken som går genom Gislaveds tätort eller som kör runt orten på väg 27, minskar. Den nya vägen bildar ytterligare en barriär i landskapet utanför Gislaveds tätort, hur konsekvenserna blir påverkas av vägens utformning och lokalisering.

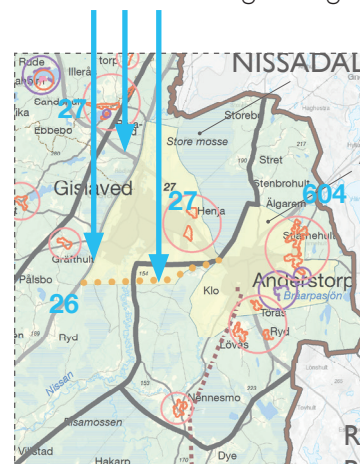
Konsekvenser

- *Trafikbelastningen inne i Gislaveds tätort kan minska.*

Föreslagen förbifart
(gulprickad)

26 27 Föreslagen väg

- *Vägen blir en barriär mellan Gislaveds tätort och det omgivande landskapet.*
- *Ny väg kan ge ökade trafikmängder och ökade koldioxidutsläpp.*

5.3.2 Stickspår för godstrafik

Öp16 säger att frågan om stickspår ska utredas. Det har länge förekommit diskussioner i fråga om stickspår i Smålandsstenar. Spåret skulle avse godstransport till och från industrier främst i närheten av järnvägen.

I planeringen med stickspår bör förslagen om nya vägdragningar och andra relevanta planeringsriktlinjer särskilt tas i beaktande för att minska eventuella konsekvenser. I stort sett skulle nya stickspår kunna minska lastbilstransporten av gods till och från industrier inne i tätorten och i kommunen och grannkommuner. Det skulle ge positiva effekter som minskade koldioxidutsläpp, och mindre buller i vissa områden. En ogenomtänkt lokalisering eller osynkroniserad planering skulle däremot kunna öka lastbilstransporter inne i tätorten, särskilt i samband med att planerade förbifarter byggs efter att stickspåret redan är byggt.

Konsekvenser

- *Minskade koldioxidutsläpp och mindre mängd lastbilstrafik.*
- *Trafikflöden inne i de tätorter där frågan är aktuell, påverkas av lokaliseringen av stickspår och ev. tillhörande om- och avlastningsplatser.*

5.3.3 VA

Kommunens inriktning för vatten- och avloppsfrågorna fastläggs i kommunens VA-policy. Policyn omfattar både allmänt och enskilt VA. Ett flertal av policyns övergripande ställningstaganden har lyfts in i planförslaget. Ställningstaganden som berör en hållbar inriktning för VA-försörjningen och prioritering av miljöns krav vid utbyggnad allmänt VA, anpassning till kommande klimatförändringar, skydd av vattentäkter samt inriktningar för dagvattenhanteringen finns i planförslaget. I planförslaget finns också kriterier för när hög skyddsnivå ska gälla vid lokalisering av enskilda avloppsanläggningar samt en förteckning över vilka sjöar och vattendrag där hög skyddsnivå alltid gäller.

Totalt sett ger planens inriktningar i kombination med den antagna VA-planen ett bra avstamp mot en hållbar hantering av vatten- och avloppsfrågorna, också i förhållandet till planens ambitioner om bostadsutveckling och möjligheten av utveckling av LIS-områden. Skydd från näringsämnespåverkan på både särskilt värdefulla såväl som påverkade vattenområden bedöms ge positiva effekter på vattenkvaliteten. Riktlinjerna för dagvattenhantering inriktas i första hand på de tekniskt miljömässiga effekterna. Dagvattnets betydelse för tätortsmiljön som estetiskt element och del av grön- och blåstruktur som har betydelse för biologisk mångfald saknas.

Konsekvenser

- ÖP16 stärker ambitionen om en hållbar VA-hantering.
- Risk för att hanteringen av dagvatten bara ses ur ett tekniskt perspektiv när det i avseende om blå-gröna strukturer, särskilt i tätorter, finns många aspekter att hantera utifrån estetik, klimatanpassning och biologisk mångfald.

5.4 KOLLEKTIVTRAFIK, GÅNG OCH CYKEL

Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.

5.4.1 Cykelvägar

De flesta tätorter har i dagsläget cykelvägar men kopplingen mellan tätorter och viktiga noder för kollektivtrafik kan förbättras. Enligt ÖP16 ska cykelvägnätet i och utanför tätorter ska byggas ut och cykelleder ska märkas ut. Gislaveds kommun ska bli en cykelkommun där förutsättningarna för cyklister ska vara bra. Prioritering för utbyggnad ska gälla i första prioritet cykelvägar till skolorna. Servicepunkter för cyklister ska byggas ut för att göra det bekvämare och smidigare att använda cykel.

Att förbättra förutsättningarna för cykling kan bidra till minskade koldioxidutsläpp, särskilt inne i tätorterna, och bidra till bättre folkhälsa på grund av ökad fysisk aktivitet, minskat buller och bättre luft. I kommunens arbete finns redan handlingsprogram, mål och strategier angående utbyggnad för cykelvägnätet och för cykelfrämjande åtgärder.

Konsekvenser

- Planen stärker ambitionen att cykel ska bli ett vanligare färdmedel.
- Koldioxidutsläpp, buller och luftföroreningar kan minska.

5.4.2 Kollektivtrafik, resecentrum och stationer

I Hestra ska det utredas möjligheter för nytt resecentrum och stationerna ska vara öppna och trygga platser. Att planera och erbjuda tydliga noder för resande kan locka fler att åka kollektivt och cykla istället för att ta bilen, vilket kan minska koldioxidutsläppen och förbättra folkhälsan.

Konsekvenser

- Planen stärker ambitionen att åka kollektivt. Inga negativa konsekvenser kan utläsas av förslaget.
- Kan bidra till minskade koldioxidutsläpp.

5.5 NATUR- OCH GRÖNOMRÅDEN

Det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet.

5.5.1 Värdefull natur och skyddade naturområden

Skyddad natur finns i form av åtta naturreservat/naturvårdsområden:

Svinhultsåsen, Ettö, Värö, Isaberg, Anderstorps Stormosse, Villstad, Draven och Fegen om totalt 8 898 ha. Ytterligare ett naturreservat är under bildning, Sandsebo, som är förklarat som interimistiskt naturreservat. Till detta finns också 67 utpekade biotopskydd om totalt 67 ha.

Naturreservat, biotopskyddsområden och Natura 2000-områden har ett formellt skydd genom miljöbalken och områdena redovisas till viss del i planförslaget. Riksintressen för naturvård redovisas och till varje område finns ställningstagande som ska skydda det utpekade värdet av riksintresset. Dessa ställningstaganden ger också möjlighet att avväga i möjliga konflikter med andra ställningstaganden om till exempel framtida vägsträckningar och byggnation.

De naturvärden i form av våtmarker, värdefulla ängs- och betesmarker, fågelområden, nyckelbiotoper m.m. som tillsammans med de skyddade naturområdena utgör värdekärnor för biologisk mångfald och är en viktig del av grönstrukturen, redovisas i underlagsmaterialet. En viktig del i den gröna infrastrukturen är vattendragens sträckningar genom tätorterna i kommunen.

Konsekvenser

- *Ställningstaganden ger grund för framtida avvägningar.*
- *Ambitionerna om hitta attraktiva områden för bebyggelse eller nya vägsträckningar kan utgöra en negativ påverkan den biologiska infrastrukturen.*

5.5.2 Värdefulla vattenmiljöer

De dominerande orsakerna till att ytvatten i kommunen inte uppnår god ekologisk status utgörs av försurningseffekter och fysisk påverkan. När det gäller försurningsfrågorna så anger planförslaget att försurningens effekter ska minskas genom fortsatt kalkning vilket är en grundläggande förutsättning för att allvarliga försurningsskador ska uppstå.

Planen anger också mål om ökad lokalt producerad förnyelsebar energi och att försörjning och produktion av förnyelsebar energi ska främjas. Detta kan medföra ett ökat uttag av biobränsle från skogen vilket kan resultera i en näringsutarmning av markerna och ökad försurningsbelastning om inte åtgärder för att motverka detta sätts in. Askåterföring från nyttjat biobränsle är en nödvändighet.

Planförslaget anger att kommunen aktivt ska arbeta för att nå en god ekologisk och kemisk ytvattenstatus. Planen anger att Anderstorpaån, Lillån, Bolmen och delar av Västerån ska prioriteras. Detta innebär i första fallet åtgärder för förorenad mark, i andra och tredje fallet åtgärder mot övergödning och i fjärde fallet åtgärder mot försurning och fysisk påverkan. När det gäller Bolmen så är

den riksintresse för friluftsliv och yrkesfiske, nationellt särskilt värdefullt vatten och vattentäkt. De södra delarna av Västerån är utpekade som potentiellt värdefullt vatten. Inriktningar och ställningstaganden som gäller dels förorenad mark och dels vatten och avlopp bedöms bidra till en positiv utveckling både i särskilt prioriterade områden och generellt för kommunens ytvatten.

När det gäller fysisk påverkan så bedöms planen ha en begränsat positiv inverkan. Ställningstagandet om fortsatt utveckling av bebyggelse utmed vattendrag kan, om inte rätt hänsyn tas, bidra till att fysisk påverkan ökar. Vidare kan vissa typer av åtgärder mot översvämningar också öka den fysiska påverkan. Förslaget om att vattenkraftverken inom det geografiska utvecklingsområdet Majsjöbygden, försvårar åtgärder att minska den fysiska påverkan i de övre delarna av Västerån. Västerån får svårt att uppnå bra miljö kvalitetsnorm och åtgärder som går att genomföra blir kostsammare.

Konsekvenser

- *Riktlinjerna för VA-utbyggnad gynnar ytvattenstatusen i kommunens sjöar och vattendrag.*
- *Att bygga vid vatten kan ge fysisk påverkan på vattendrag och stränder i samband med bebyggelse och klimatanpassningsåtgärder (vallar etc).*
- *Nettoeffekten av försurningen riskerar att öka i och med målet om lokalt producerad förnyelsebar energi.*

5.5.3 Närnatur och grönstruktur

Enligt ÖP16 ska "den tätortsnära natur- och kulturmiljön göras mer tillgänglig" och "natur- och kulturmiljön ska utvecklas som en resurs för folkhälsa, rekreation och grund till besöksnäringen."

En tillgänglig naturmiljö för alla bidrar i hög grad till människors välmående och hälsa. Närnatur är viktigt för rekreation och att ha integrerad grönstruktur inom bebyggelsen kan också fungera som en klimatanpassningsåtgärd för att hantera till exempel dagvatten, luftrening och värme. För att människor ska ha möjlighet att vistas ute i naturen på lika villkor behöver tillgängligheten till den öka. En grönstrukturplan har redan genomförts i Gislaveds tätort men inte för de andra tätorterna. Målen i ÖP16 ger förutsättningar att fortsätta arbetet i den fysiska planeringen.

Förslaget i ÖP16 om en sammanlänkande väg mellan 604 och 26 kan dock innebära ytterligare en barriär mellan Gislaveds tätort och omgivningarna, beroende på vägens dragning och utformning. Det kan minska tillgängligheten för rekreation i närnaturen, vilket redan väg 26 och 27 gör.

Konsekvenser

- *Planförslagen ÖP16 ger förutsättningar till fortsatt arbete att tillgängliggöra tätortsnära natur och rekreatiomsområden.*
- *En ny väg mellan 604/27 till väg 26 kan begränsa tillgängligheten mellan Gislaveds tätort och ut i landskapet beroende på vägens utformning och dragning.*

5.6 KULTURVÄRDEN I BEBYGGD MILJÖ

Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas.

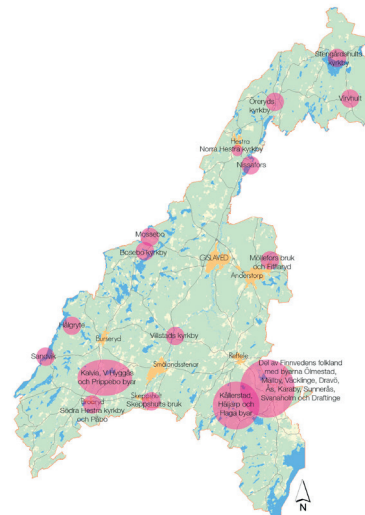
Öp16 säger att "Kulturhistorisk och arkitektoniskt intressant bebyggelse ska värnas.". Enligt underlaget (till ÖP16) för kulturmiljö har kommunen inte tillräckligt med information och samlad kunskap för att kunna förvalta kulturmiljön på bästa sätt. Det saknas uppdaterade kunskapsunderlag.

Underlaget visar också områden som Jönköpings läns museum tog fram 1981 i rapporten "Kulturhistorisk utredning för bevarandeförslag för Gislaveds kommun". Kartan till höger visar områdena som fortfarande kan betraktas som relativt oförändrade. Tre av dessa områden sammanfaller med LIS-områden i Broaryd, Skeppshult och vid Stengårdshultasjön.

Ambitionen kring kulturhistoriskt intressant bebyggelse i ÖP16 är bra men riktlinjer och analyser saknas.

Konsekvenser

- Risk för att frågorna inte beaktas tillräckligt mycket i den fortsatta planeringen och att värdefulla kulturmiljöer därmed skadas som följd.
- LIS*-områden i Broaryd, Skeppshult och vid Stengårdshultasjön sammanfaller med områden med särskilt värde för landskapsbild och/eller bebyggelse med kulturhistoriskt värde.

5.7 GOD VARDAGSMILJÖ

Den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur.

Det finns goda ambitioner i ÖP16 som syftar till att alla ska ha en god vardagsmiljö. Det handlar bland annat om att alla ska känna sig inkluderade i samhället och att det ska finnas basservice i alla tätorter. Hur vi väljer att utforma samhället påverkar människor och dess hälsa, välbefinnande men också dess sociala fördelning.

Enligt ställningstagandet "Förutsättningar för att kunna bygga bostäder, som är attraktiva för olika grupper, ska finnas i hela kommunen" ska det skapas förutsättningar så att samhället byggs för ett mer socialt hållbart inkluderande samhälle. Utmaningen är att kunna erbjuda attraktiva boendeformer i såväl tätort som landsbygd. Där människor mår bra och trivs kan fler bidra till att bygga ett samhälle som genomsyras av välvilja och hållbarhet.

Tätorterna spelar roll som mötesplatser där hälsa, företagsamhet, innovationer och kultur möts. Tätortsnära landsbygd stärker sambanden mellan tätort och landsbygd och kan bidra till utveckling på landsbygden, där attraktiva boendemiljöer är viktiga för människors livsmiljö.

* LIS är förkortning för "landsbygdsutveckling i strandnära lägen"

Bostadsriktlinjerna anger hur miljön kring bostäder ska utformas och ÖP16 lyfter även dessa mål till exempel angående utemiljön: "Stimulerande utemiljö i anslutning till bebyggelse ska ha hög prioritet för att stärka attraktiviteten.". En god vardagsmiljö är viktigt ur ett folkhälsoperspektiv. Vad som är en stimulerande utemiljö varierar sannolikt mellan olika personer, till exempel kan man tänka sig att ett barn och en vuxen person anser olika miljöer stimulerande. I bostadsförsörjningsriktlinjerna framgår aspekter om vad en stimulerande miljö kan innebära: *"En god boendemiljö handlar inte bara om själva bostaden utan också i stor utsträckning om miljön runt omkring. Det ska finnas goda boendemiljöer för alla, oavsett ålder, kön, etnisk och kulturell bakgrund eller funktionsnedsättning. Barns behov av fysisk aktivitet ska också beaktas i samhällsbyggandet."*

Konsekvenser

- *Goda ambitioner om vardagsmiljö. Inga direkt utläsbara konsekvenser av planförslaget.*

5.8 HÄLSA OCH SÄKERHET

Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.

5.8.1 Luftföroreningar

Enligt de luftkvalitetsmätningar och modelleringar som gjorts för att kontrollera luftkvaliteten i tätorter så uppträder inte några halter av svaveldioxid, kväveoxider, bensen eller partiklar som överskrider miljökvalitetsnormerna för luft.

Planförslaget medför heller inte något som kan bedömas som risk för att halterna ska öka. De infrastrukturåtgärder som föreslås kan istället minska luftföroreningarna i tätorterna.

Konsekvenser

- *Förslag om ny infrastruktur kan minska luftkvalitetsproblematik i tätorter. Inga negativa konsekvenser kan utläsas av förslaget.*

5.8.2 Buller

Buller förekommer i kommunen främst vid industri och transportsträckor, tung trafik till och från industrier finns i en del av kommunens tätorter. I dagsläget är det största bullerproblemet inne i Smålandsstenar där väg 26 (Nissastigen) går genom centrum med både mycket bil- och lastbilstrafik. Kring industriområdena förekommer problemen där dessa ligger i direkt anslutning till villabebyggelsen. Eftersom ÖP16 föreslår en ny förbifart som ska leda trafiken längs med väg 26 utanför tätorten istället för genom, kommer bullerproblematiken minska betydligt i centrum av Smålandsstenar.

ÖP16 säger att motorbanan i Anderstorp ska utvecklas med motorknutna verskamheter. En ökad verksamhet kommer orsaka mer buller. För tillfället finns

ett arbete med en ny detaljplan för området.

ÖP16 säger också att sportflygplatsen i Smålandsstenar ska ges möjlighet till utökning. Flygplatsen används till sportflygning och är privat ägd. Det framgår inte av planen på vilket sätt den ska ha möjlighet att utökas. Men ökad verksamhet kommer sannolikt att orsaka mer buller.

Konsekvenser

- *Bullernivåerna i Smålandsstenar beräknas minska av planförslaget.*
- *Utökade verksamheter vid motorbanan och sportflygplatsen i Smålandsstenar kan orsaka mer buller.*

5.8.3 Radon

Radon kan finnas i högre halter än normalt inne i bostäder och är skadligt för människor. Det finns naturligt i luften i marken och beroende på berggrund och jordartsammansättning kan halterna i olika områden variera. För mycket radon är farligt för hälsan och kan leda till cancer. På grund av att lufttrycket inne i hus oftast är lägre än utomhus kan radon lätt sugas in i huset. Radon kan också avges från vatten och därför komma in i hus via kranvattnet. Blå lättbetong eller så kallad blåbetong, har använts i byggnader fram till 1975 och är ett alunskifferbaserat material som avger högre halter av radon än andra stenmaterial.

Kommunen har tillsynsansvar och problem åtgärdas vid upptäkt med relativt enkla åtgärder med särskild ventilation. Enligt ÖP06 finns det en del byggnader som innehåller blå lättbetong i kommunen. ÖP16 tar inte upp något om radonsituationen. ÖP-underlaget om risker sammanfattar radonsituationen och konstaterar att kommunen består av låg- och normalriskområde och att det mesta i kommunen är inventerat. Den vanligaste orsaken till förhöjda halter av radon inomhus i kommunen beror på blå lättbetong som byggmaterial i hus.

Konsekvenser

- *Viss risk finns för att byggnation sker på mark med förhöjda radonhalter.*

5.8.4 Förorenade områden

Inom Gislaveds kommun finns ett antal misstänkt förorenade områden varav drygt 100 har riskklassats. Av dessa finns för närvarande ett 50-tal i riskklass 1 och 2, dvs bedöms ha *mycket stor risk* eller *stor risk* för hälsa och miljö. De flesta riskklassningarna bygger på information om den verksamhet som tidigare bedrivits, inte på direkta provtagningar. Vanligaste typen av verksamheter är där trikloretylen använts. Andra vanliga verksamheter är ytbehandlingsindustrier och kemtvättar. Områdena ligger ofta knutna till tätorter och där i närområden till vattendrag. Särskilt Anderstorp och Anderstorpån är kraftigt påverkade av förorenad mark.

Planförslaget ger en bra inriktning för det fortsatta arbetet att åtgärda förorenade områden dels genom de ställningstaganden som gäller sakområdet

men också när det gäller ambitionsnivåerna att skydda grundvatten och att prioritera Anderstorpaån för åtgärder.

Ställningstaganden om att utveckling av bebyggelse utmed vattendrag och sjöar i tätorter är en inriktning vars genomförande kommer att sannolikt beröra områden som misstänks vara förorenade och kommer då kräva särskilda undersöknings- och saneringsinsatser. Ambitionen om bostadsbyggande vid vatten kan därför bidra till att minska påverkan från förorenade områden.

En riskfaktor i nuläget är att många misstänkt förorenade objekt finns i eller i anslutning till områden som kan påverkas av översvämningar. I mindre omfattning kan också erosionsbenägenhet vara en riskfaktor. Klimatförändringar riskerar att förvärra dessa effekter. Bara i Anderstorps tätort finns över 20 misstänkt förorenade områden i eller i anslutning till markområden som riskerar att översvämmas av Anderstorpaån.

Konsekvenser

- *ÖP16 kan genom riktlinjer för bostadsbyggande nära vatten bidra till att fler saneringar genomförs.*
- *Ambitionen i ÖP16 är bra, men ytterligare kartläggningar och kunskap behövs för att kunna göra rätt prioriteringar i planeringen.*

5.9 HUSHÅLLNING MED ENERGI OCH NATURRESURSER

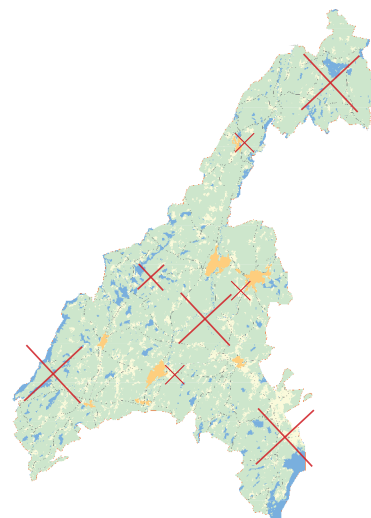
Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.

5.9.1 Vindkraft

Kommunen har i ÖP16 pekat ut områden som är olämpliga för vindkraft. Ställningstagande i ÖP uttrycker också att kommunen är generellt positiv till vindkraft. I dagsläget finns två etablerade verk i kommunen. Att peka ut områden som olämpliga är troligtvis inte gynnsamt för att få upp intresse för entreprenörer. Ett av ställningstagandena säger också att behovsstyrd hinderbelysning ska användas. Energimyndighetens rekommendationer är att kommuner inte skriver in en sådan riktlinje eftersom det kräver dispens från transportstyrelsen, och då fördröjer och försvårar processen om etablering. Däremot ger en sådan riktlinje i praktiken att den visuella påverkan för människor kan minska.

Konsekvenser

- *Målet i kommunens klimat- och energistrategi om andelen förnyelsebart producerad energi riskerar att inte nås på grund av utdragna prövningsprocesser och att kommunen endast pekar ut områden som anses olämpliga för etablering.*

5.9.2 Jord- och skogsbruk

Översiktplaner generellt har inte så stor möjlighet att styra riktning inom jord- och skogsbruket. Däremot har översiktplanen stor påverkan på hur kommunen ställer sig till ianspråktagande och exploatering av jordbruksmark för andra ändamål. I ÖP16 finns ställningstaganden som säger att bebyggelse på jordbruksmark ska undvikas, ekologisk produktion ska eftersträvas samt att ett aktivt jordbruk ska stimuleras. Kommunen kan planera för förutsättningar att bo och driva jordbruksföretag på landsbygden och engagera sig i stöd och samarbete och på så sätt stimulera ett hållbart jordbruk.

Det kan finnas flera fördelar med att inte exploatera tätortsnära jordbruksmark, inte minst är det en pedagogisk vinst, men möjligheterna för närproducerade livsmedel kvarstår också. Effekterna av exploatering av jordbruksmark blir mest synligt i helhet på regional, nationell och global nivå.

Konsekvenser

- *Planförslaget leder inte till att mängden jordbruksmark minskar på grund av exploatering.*

5.10 HÅLLBAR AVFALLSHANTERING

Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

En utvecklad avfallshantering utgör en av de viktigaste frågorna för att nå en hållbar resurshushållning. Avfallshanteringen utgör också en av de viktigaste symbolfrågorna i miljö- och hållbarhetsarbetet. Kommunens avfallsplan fastlägger de förutsättningar och utvecklingsintentioner som ska gälla för den kommunala avfallshanteringen. Oavsett val av framtida hanteringssystem så är god tillgänglighet (till återvinning och insamling m.m.) en av de viktigaste faktorerna för att kunna ta tillvara resurserna i det uppkomna avfallet och minska riskerna för hälsa och miljö. I planförslaget läggs de övergripande inriktningarna fast när det gäller avfallshanteringen. Avfallsminskning, resurshushållning, säker hantering och användarvänlighet utgör också viktiga principer för den fortsatta hanteringen av avfallsfrågor i den fysiska planeringen.

Konsekvenser

- *Planförslaget stärker kopplingen mellan resurshushållning och den fysiska planeringen.*

6 MILJÖKVALITETSNORMER

Vad är en miljö kvalitetsnorm?

En miljö kvalitetsnorm, MKN, är ett mått på den lägsta godtagbara miljö kvaliteten som anger vad människa och miljö tål. Gränsvärdet för vad som ska anses vara godtagbar miljö kvaliteten fastställs enbart utifrån kunskaper om vad människan och naturen tål, utan hänsyn till tekniska och ekonomiska förhållanden.

Miljö kvalitetsnormer är föreskrifter om viss nivå på lägsta miljö kvaliteten för mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. Det mäts och anges inom ett visst geografiskt avgränsat område, till exempel en sjö eller hela landet (tex luft).

En myndighets eller kommuns planering eller tillståndsbeslut får inte medverka till att en miljö kvalitetsnorm överskrids.

6.1 Luft

Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft

För närvarande finns fastlagda normer kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10, PM2,5) bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren.

Varje kommun är enligt kraven i 5:e kapitlet, Miljöbalken, i Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) och enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2013:11), skyldig att kontrollera att MKN för utomhusluft uppfylls inom sin kommun.

Nuläge

I Gislaveds kommun genomförs övervakningen av kvaliteten av utomhusluft via samverkansområdet för luftkvalitetsövervakning i Jönköpings län. I områdets regi utförs både mätningar och modelleringar av luftkvaliteten i tätorter. Mätningar har i genomförts i Gislaveds tätort under 2014 och inga miljö kvalitetsnormer för partiklar (PM10) svaveldioxid, kvävedioxid eller bensen överskreds i mätningar. Inga av de lägre varningsnivåerna, så kallade utvärderingströsklar, överskreds heller.

Modelleringar har också genomförts för flera gatuavsnitt i Gislaveds tätort men också i Anderstorp och Smålandsstenar för samma ämnen. Inga miljö kvalitetsnormer för utomhusluft överskrids i modelleringarna.

Vad säger ÖP16

Planförslaget ÖP16 bedöms inte att medverka till att miljö kvalitetsnormer för utomhusluft överskrids i tätorter framtiden. De konkreta infrastrukturöreslagen för vägtrafik handlar om nya sträckningar av vägar som bidrar till att få ut biltrafik från tätorterna.

Målet om byggandet av 800 nya bostäder skulle vid en ogynnsam lokalisering av ett stort bostadsområde kunna medföra ökade utsläpp. Planens förslag på ökad satsning på förnyelsebar energiproduktion och därmed användning skulle kunna medföra en ökad omfattning av småskalig vedeldning som också kan påverka luftkvaliteten. Samtidigt bedöms denna ökning av lokal produktion av förnyelsebara energi handla mer om fjärrvärme- och vindkraftsutbyggnad samt solcellsinstallationer, än om småskalig vedeldning. I bedömningen ingår också det faktum att skärpta utsläppskrav kommer införas på fastbränslepannor och rumsvärmare senast 2020 respektive 2022 då genomförandeförordningarna för EU:s direktiv 2009/125/EG, det så kallade ekodesigndirektivet, börjar gälla.

6.2 Vatten

Miljökvalitetsnormer för vatten

Utifrån ramdirektivet för vatten har Sverige infört miljökvalitetsnormer för utpekade yt- och grundvattenförekomster. Systemet bygger på att ytvattenförekomsterna statusbedöms utifrån ekologisk status och kemisk status medan grundvattenförekomsterna bedöms utifrån kemisk och kvantitativ status. Ekologisk ytvattenstatus indelas i fem kategorier: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig. God kemisk status bedöms för både för yt- och grundvatten i form av om den uppfylls eller inte, vilket också gäller för kvantitativ ytvattenstatus. Miljökvalitetsnormen är i normalfallet satt till god status. Ekologisk ytvattenstatus bedöms via en sammanvägning av ett antal biologiska, kemiska eller fysiska faktorer.

Nuläge

i Gislaveds kommun finns 73 ytvattenförekomster och 12 grundvattenförekomster. Av ytvatten så uppfyller 20 förekomster miljökvalitetsnormen om god ekologisk status. 48 förekomster har måttlig ekologisk status, fyra otillfredsställande och en har dålig status.

Skälen till att god status inte uppnås i ytvatten är i första hand orsakat av försurningseffekter då 70 vattenförekomster bedöms påverkade av försurning i olika grad. Påverkan leder inte alltid till att helhetbedömningen av den ekologiska statusen klassas ner men för Gislaveds kommun är fortfarande försurningen ett dominerande miljöproblem. Den andra dominerande påverkansfaktorn på ekologisk status är så kallad fysisk påverkan som är ett samlingsbegrepp för förändringar i vattenflöden och vattennivåer. Det kan innebära rätningar, rensningar, kanaliseringar, fördämningar, påverkan på närmiljöer m.m. 53 ytvattenförekomster bedöms påverkade genom någon form av fysisk påverkan.

Andra orsaker till att den ekologiska statusen inte är god är övergödning och påverkan av miljögifter. Dessa miljöproblem har inte generell spridning i kommunen utan är mer lokala problem i vissa områden. Olika övergödningseffekter förekommer i fem vattenförekomster och är lokaliserade till Bolmen och dess tillflöden. Den sydöstra delen av kommunen utgör kommunens jordbruksbygd och är en relativt välbefolkad landsbygd. God ekologisk status uppnås inte i två vattenförekomster: övre och nedre delarna av Anderstorpaån, där höga halter av zink påverkar statusbedömningen.

När det gäller kemisk status i ytvatten så finns det en generell påverkan på alla vattenförekomster i Sverige av kvicksilver och PBDE i fisk. Gränsvärden för detta bedöms överskridas överallt i landet. I övrigt så uppfylls inte god kemisk ytvattenstatus i tre vattenförekomster: övre Anderstorpaån, nedre Anderstorpaån och Bolmen. Anderstorpaån har en omfattande miljögiftsproblematik som omfattar tungmetaller, klorerade lösningsmedel m.m. där halterna av nickel slår igenom på bedömningen av kemisk status. Orsaken till belastningen har i källfördelingsstudier pekats på den stora förekomsten förorenade områden i avrinningsområdet. När det gäller tungmetaller kan inte heller belastning från dagvatten helt uteslutas. I Bolmen handlar det om förhöjda halter av nickel och polyaromatiska kolväten i sjöns sediment.

För grundvattenförekomsterna så uppfyller alla god kvantitativ och kemisk status. En riskbedömning har också gjorts där fem av grundvattenförekomsterna pekas ut om att där finns risk för att god kemisk

status inte uppnås i framtiden. Den största riskfaktorn bedöms vara förekomsten av förorenad mark men också vägar utgör en riskfaktor. Detta gäller bland annat för de två stora grundvattenförekomsterna i Nissadalen, Hulegård-Risamossen och Gislaved-Alabo, till vilka huvuddelen av den kommunala vattenförsörjningen är lokaliserad till.

Planförslagets påverkan på MKN för vatten

Ställningstaganden som kan ha en betydande negativ påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten är i första hand byggnation som medför ökad belastning av avlopps- och dagvatten på yt- och grundvatten det vill säga ökade övergödning- och miljögiftspåverkan. Vidare så kan också den fysiska påverkan öka genom byggnation eller andra exploateringar i strandnära lägen. Försurningsfrågorna bedöms däremot inte påverkas. Planförslaget innehåller också ett antal olika ställningstaganden som ska säkerställa att exploateringsinriktningarna inte medför försämrad vattenstatus.

Planen föreskriver generellt en utökad bostadbyggnation, och att vattenanknutna lägen ska sökas i tätorter samt ger möjlighet till att byggnation inom ett antal så kallade LIS-områden. Risk för ökad påverkan av avloppsvatten och dagvatten motverkas av ställningstaganden om krav skydds nivå för enskilda avlopp, ställningstaganden om utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp, ställningstagande om prioriterat grundvattenskydd samt inriktningar för kommunens dagvattenhantering. Planens förslag om bostadsbyggnationen bedöms därför inte medföra någon försämrad vattenstatus vad gäller övergödning eller miljögifter.

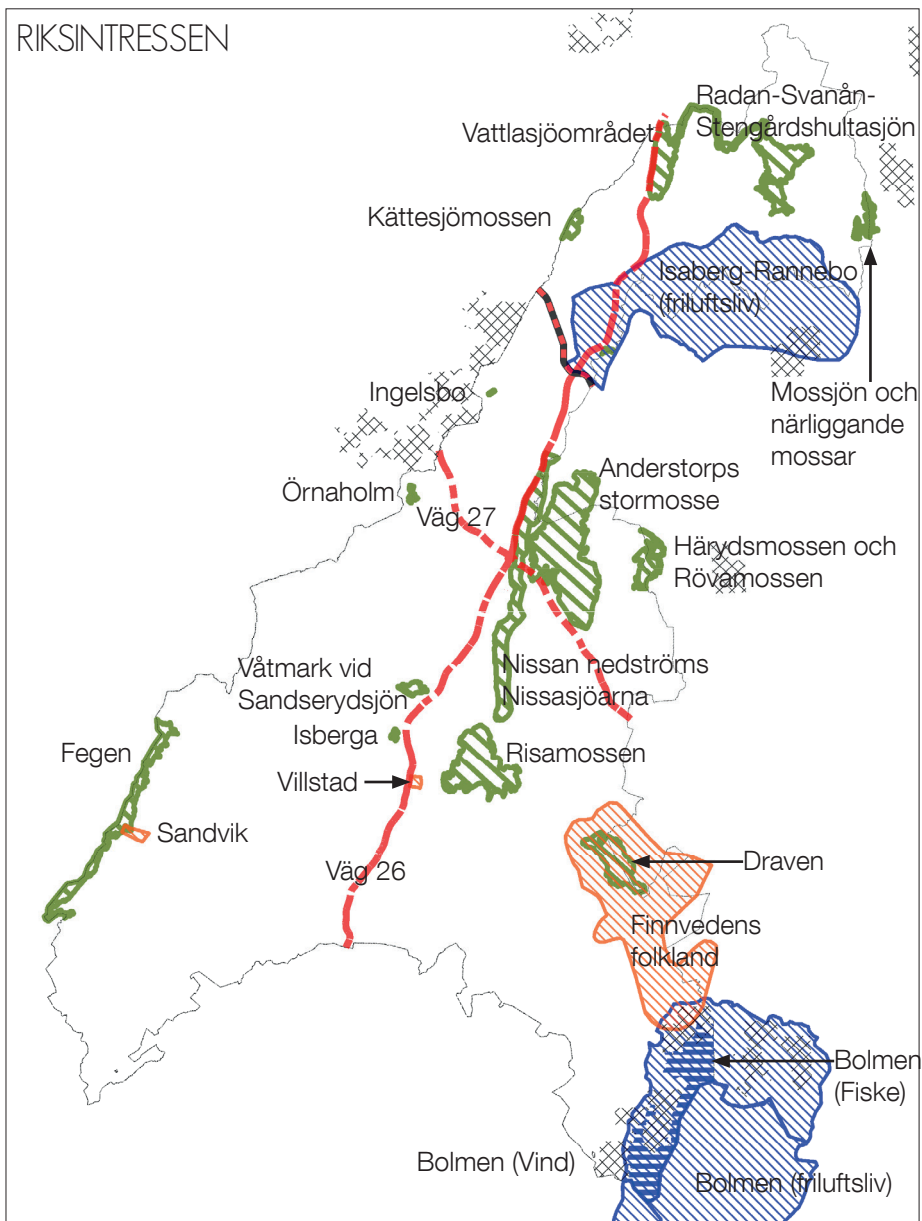
Infrastrukturåtgärder i form av förbifart av väg 26 förbi Smålandsstenar och en sammanbindning av väg 604 vid Anderstorp med väg 26 söder om Gislaved finns med i planförslaget. Påverkan på vattenstatusen kan vara flera. Nissan kan utsättas av fysisk påverkan genom att den förlängda väg 604 ska passera ån på ett ställe, och väg 26 förbifart Smålandsstenar passerar ån på två ställen. Påverkan på vattendragets fysiska miljö bedöms ändå vara begränsad utifrån att en mycket liten del av vattendraget berörs vilket inte bör medverka till att statusklassningen försämras. Det kräver dock att utformningen av passagerna anpassas, vilket inte är något som styrs av planförslaget. Påverkan på och risk för påverkan på yt- och grundvattenkvalitet bedöms inte öka. När det gäller väg 604: s förlängning kommer den att dras inom grundvattenförekomsten Gislaved-Alabo samt Nissan. Samma trafikmängder passerar idag vattenförekomsterna på befintliga vägar i området. När det gäller förbifart Smålandsstenar så innebär planförslaget en förbättrad situation när det gäller risk för påverkan på grundvattenförekomsten då trafik flyttas utanför grundvattenförekomsten Hulegård-Risamossen. Planförslaget uttrycker också mera allmänt en inriktning om ett förstärkt grundvattenskydd.

Förorenade områden bedöms utgöra huvudorsaken till att vare sig ekologisk eller kemisk status inte uppnås i två ytvattenförekomster och utpekade som orsak till risk att god grundvattenstatus inte uppnås. Planförslaget medför inte någon ytterligare risk för försämring. Med den inriktning som föreslås minskas belastningen från förorenade områden.

7 RIKSINTRESSEN OCH NATURA 2000

7.1 Berörda riksintressen

RIKSINTRESSEN	Beskrivning av mål och konflikter
Fiske:	
1) Bolmen	1) Yrkesfisket ses som en viktig näringsgren. Fritidsfiske kan utgöra konflikt.
Järnväg:	
1) Kust-till kust banan	1) Förutsättning för resecentrum i Hestra ska undersökas, med syfte att öka persontrafiken.
Vindbruk:	
1) Bolmen	1) Hinderfri zon inom MSA-område för försvarets flygplats Hagshult.

RIKSINTRESSEN	Beskrivning av mål och konflikter
Vägar:	
1) Riksväg 26	1) Förbifart Smålandsstenar avser att förbättra tätortsmiljön i Smålandsstenar. Dragning mellan 604/27 och 26 avser att förbättra trafikförutsättningarna. Trafiksäkerhetsåtgärd av väg 26.
2) Riksväg 27	2) Dragning mellan 604 och 26 avser att förbättra trafikförutsättningarna. Trafiksäkerhetsåtgärd av väg 27.
Kulturmiljö:	
1) Finnvedens folkland	1) Bebyggelse ska anpassas till riksintresset. Utveckling inom området ska samverka med Värnamo kommun.
2) Villstad	2) Inga förslag berör området. Reservatsskyddat.
3) Sandvik	3) Inga förslag berör området. Reservatsskyddat.
Friluftsliv:	
1) Bolmen	1) Tillgängligheten för friluftslivet riskerar att begränsas av LIS-områden.
2) Isaberg/Rannebo	2) Lis-områden, men påverkar ej nämnvärt. Utpekad som olämpligt område för vindkraft.
Naturvård:	
1) Mossjön och närliggande mossar	1) Inga förslag berör området. Generella föreskrifter om skydd av våtmarker.
2) Radan-Svanån-Stengårdshultasjön	2) Angränsande Lis-områden, bedöms inte utgöra konflikt.
3) Vattlasjöområdet	3) Specifika föreskrifter om skydd.
4) Kättesjömossen	4) Inga förslag berör området. Generella föreskrifter om skydd av våtmarker.
5) Ingelsbo	5) Specifika föreskrifter om skydd.
6) Ettö	6) Reservatsskyddat. Lis-området i närheten.
7) Örnaholm	7) Specifika föreskrifter om skydd.
8) Nissan nedströms Nissasjöarna	8) Ny vägdragning mellan 604/27-26 korsar område.
9) Anderstorps stormosse	9) Reservatsskyddat. Utveckling av turism och friluftsliv.
10) Harydsmossen och Rövamossen	10) Specifika föreskrifter om skydd av våtmarker.
11) Våtmark vid Sandserydssjön	11) Generella föreskrifter om skydd av våtmarker.
12) Isberga	12) Generella föreskrifter om skydd.
13) Risamossen	13) Generella föreskrifter om skydd av våtmarker.
14) Draven	14) Reservatsskyddad.
15) Fegen	15) Reservatsskyddad. Rörligt friluftsliv ska stimuleras.

7.2 Berörda Natura 2000-områden

Natura 2000-områden har ett formellt skydd genom miljöbalken.

Natura 2000-område	Beskrivning av mål och konflikter
Art- och habitatdirektivet:	
1) Tunnabo	1) Ingen påverkan av planförslaget.
2) Kruvebo-Yxebo	2) Ingen påverkan av planförslaget.
3) Isberga hage	3) Ingen påverkan av planförslaget.
4) Villstad	4) Ingen påverkan av planförslaget.
5) Gräfthult	5) Ingen påverkan av planförslaget.
6) Nennesmo	6) Ingen påverkan av planförslaget.
7) Anderstorps stormosse	7) Ingen påverkan av planförslaget.
8) Äspås	8) Ingen påverkan av planförslaget.
9) Kättesjö mossar	9) Ingen påverkan av planförslaget.
10) Draven	10) Ingen påverkan av planförslaget.
11) Ettödeltat	11) LIS -område nära angänsande.
12) Stenbrohult	12) Ingen påverkan av planförslaget.
13) Mossebo	13) Ingen påverkan av planförslaget.
14) Sunnaryd	14) Hagmarker som ligger i direkt anslutning till färjeläget och turistbyrån vid Bolmen där utveckling för turismen ska främjas.
15) Södra Svinhult	15) Ingen påverkan av planförslaget.
16) Svinhultsåsen	16) Ingen påverkan av planförslaget.
17) Tunnabo	17) Ingen påverkan av planförslaget.
Fågeldirektivet:	
1) Fegen	1) Rörliga friluftslivet kan utgöra konflikt mot fågelliv.
2) Anderstorps stormosse	2) Ingen påverkan av planförslaget.
3) Draven	3) Ingen påverkan av planförslaget.

NATURA 2000

8 SLUTSATSER AV PLANENS KONSEKVENSER

8.1 Planens betydande miljöpåverkan

En miljökonsekvensbeskrivning ska ta upp det som av planförslaget kan anses ge betydande miljöpåverkan, men kan även lyfta upp andra konsekvenser som är intressanta för kommunens utveckling.

Den nya översiktsplanen, ÖP16, är generellt hållen och består av ställningstaganden av olika karaktär och detaljeringsgrad. Den övergripande ambitionen är att en hållbar utveckling ska gynnas. Utifrån planens karaktär har analysen i MKB:n gjorts i ett brett perspektiv och baserats på de tio preciseringarna till miljömålet God bebyggd miljö. De förslag i ÖP16 som enligt analysen i MKB har potentiellt betydande miljöpåverkan är förslag om:

- Utveckling av de åtta tätorterna.
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen -LIS.
- Bygga vid vatten i tätorter.
- Mark för miljöfarlig verksamhet.
- Förbifart Smålandsstenar.
- Väg mellan Väg 604/27 och väg 26.
- Riktlinjer för vindkraftsutbyggnad.

Men slutsatsen är också att det finns risk för miljöpåverkan på grund av otillräcklig styrning inom områdena för bebyggelseutveckling, klimathantering, kulturmiljö och grönstrukturer och natur. Nedan följer en kortare redogörelse för konsekvenserna av ovan nämnda förslag.

Utveckling av de åtta tätorterna

En utveckling av alla tätorter i kommunen utifrån sina egna förutsättningar med exempelvis bostadsbyggande, kollektivtrafik, samhällsservice utgör förutsättningarna för ett mer socialt hållbart inkluderande samhälle. Ambitionen om 800 nya bostäder kan tillgodose de olika behov som finns hos olika grupper i samhället. Samtidigt krävs att lokaliseringar i tätorterna inte inkräktar på grönstruktur och rekreationsområden, att de är lokaliserade för att undvika översvämningar och andra risker och att de har god tillgänglighet till service av olika slag. Det finns idag avsatt mark i fördjupade översiktsplaner och färdiga detaljplaner i kommunen som bedöms kunna rymma en utbyggnad av föreslagen omfattning. Däremot så kanske det inte finns planlagd eller utpekad mark för bostäder i alla tätorter som uppfyller dagens krav på exempelvis klimatanpassning eller är tillräcklig utredd föroreningsituation.

Ett utökad byggande i kommunens alla tätorter förstärker transportbehovet i kommunen och medför risk för ökad klimatpåverkan. Planens ställningstaganden om kollektivtrafik, spårbunden trafik, cykelvägar m.m. är mycket viktiga för att minska risken för ökad klimatpåverkan.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen -LIS

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen ger en ökad möjlighet för utveckling av landsbygden, är positiv från ett socialt perspektiv och ger möjlighet till attraktiva bostadslägen eller till att utveckla verksamheter inom turism/friluftsliv. Det finns en viss risk att allmänhetens tillgänglighet till stränderna i Gislaveds kommun minskar totalt sett. Samtidigt är omfattningen av LIS-områden i förhållande till befintligt strandlängd i kommunen liten. Det finns också en risk att tillgängligheten minskar vid särskilt attraktiva sjöar eller att förutsättningarna för djur- och växtlivet försämras i det enskilda fallet. Urvalsprocessen av LIS-

områden, hänsyntagande till djur- och växtlivet i avgränsningen av områden och att varje områdes särskilda krav på tillgänglighet och skydd prövas i det enskilda fallet, minskar risken för sådana effekter.

Bygga vid vatten i tätorter

Planen har en ambition om att utveckla bebyggelse utmed vattendrag och sjöar i tätorterna. Vattenära lägen för bostäder är i sig attraktiva men medför också andra, psykologiska, positiva effekter med att bo vid vatten och ha fri utsikt. Byggnad vid vatten kan medföra risker för översvämning och erosion eller att man gör intrång i värdefulla natur- eller rekreativmiljöer. Men om dessa risker beaktas så kan en omvandling av vanligt förekommande industriområden i vattenära lägen till bostadsområden medföra att tillgängligheten till strandområden ökar i tätorterna. Förorenade områden i anslutning till gammal industrimark i vattenära lägen är vanligt förekommande i kommunen. Ett långsiktigt arbete med att omvandla sådana områden kan också medföra minskad föroreningsbelastning på mark och vatten.

Mark för miljöfarlig verksamhet

Planförslaget anger att kommunen ska ha planlagd mark för miljöfarliga verksamheter och ska underlätta för miljöfarliga verksamheter som är olämpligt placerade, att omlokalisera. Det gynnar både hälsa och miljö att se till att verksamheter med miljöpåverkan lokaliseras på platser där störningarna är som minst. Riktlinjerna för hur industrietableringar ska hanteras i fördjupade översiktsplaner bör stärkas för att inte negativa miljö- och hälsopåverkande effekter ska uppstå.

Förbifart Smålandsstenar

Planförslaget om en förbifart Smålandsstenar på väg 26 har uppenbara positiva miljö- och hälsoeffekter i tätorten. Minskat antal människor som blir bullerstörda, mindre utsläpp inne i tätorten, säkrare trafikmiljö, minskade barriäreffekter och mindre risk för påverkan på viktiga grundvattenförekomster. En ny väg innebär ett intrång i landskapet med nya barriäreffekter och risk för ökad trafikmängd med ökade koldioxidutsläpp. Förslaget bedöms medföra total sett positiva miljö- och hälsoeffekter.

Väg mellan Väg 604/27 och väg 26

En förbindelse mellan väg 604/27 och väg 26 i en sträckning söder om Gislaveds tätort föreslås för att få goda vägkommunikationer från väg 26 och mot Anderstorp och Gnosjö. Vägen skulle också tillgängliggöra de östra industriområdena i Gislaved för trafik söderifrån och avlasta tätorten från tung trafik. En förbifart skulle medföra minskade miljö- och störningseffekter från trafik inne i Gislaved.

En ny vägsträckning medför intrång i landskapet och innebär också en barriär mellan tätorten och naturområdena söder om tätorten. Tillgång till grönområden skapar vardagskvalitet och rekreativmöjligheter samt har positiva hälsoeffekter. En sträckning söder om Gislaveds tätort innebär att orten innesluts av vägar. Hur stor barriäreffekten blir beror bland annat på hur nära orten som vägen dras.

Riktlinjer för vindkraftsutbyggnad

Planen föreslår ett antal riktlinjer för hur vindkraft ska etableras. Vindkraftsutveckling utgör en viktig del i hur kommunens mål om ökad produktion av förnyelsebar energi ska uppnås. Riktlinjerna syftar till att kunna

etablera vindkraft men undvika negativa effekter av lokaliseringen. Förslaget presenterar också områden där vindkrafteblering ska undvikas. Förslaget om generella krav på radarstyrd hinderbelysning kan medföra att vindkraftsutbyggnad begränsas. Vidare så kan frånvaron av utpekande lämpliga områden också minska intresset för att bygga ut vindkraft i kommunen och minskar möjligheten att nå klimatmålen.

8.2 Nollalternativ

Nollalternativet utgörs av den tidigare översiktplanen, ÖP06. Noll- och planalternativ skiljer sig inte nämnvärt men en del inriktningar i ÖP16 mot klimatanpassning, sociala frågor samt att utvecklingsområdena täcker in hela kommunens yta gör att planalternativet (ÖP16) har en större bredd och eventuellt bättre styrning mot vissa mål än vad nollalternativet har.

8.3 Miljö kvalitetsnormer

Planens bedöms inte negativt påverka miljö kvalitetsnormer för luft eller vatten. I kommunen bedöms inga miljö kvalitetsnormer för luft överskridas. När det gäller miljö kvalitetsnormer för vatten så uppfylls inte god vattenstatus i ett stort antal vattenförekomster men planförslaget bedöms inte medverka till någon försämring. Däremot så bedöms ett antal ställningstaganden exempelvis inom vatten- och avlopp och förorening områden att medverka till en förbättrad vattenstatus.

9 ÅTGÄRDER FÖR UPPFÖLJNING

Här sammanfattas de konsekvenser som kan ge negativa effekter och förslag på åtgärder ges för att undvika eller minska dessa effekter i den fortsatta planeringen.

ÖP16 utifrån miljömålet God bebyggd miljö	Konsekvenser	Åtgärder
HÅLLBAR SAMHÄLLSPLANERING		
Integration och jämställdhet:	<i>Ambitionen i ÖP är bra men avsaknaden av tydligare och riktade mål mot jämställdhet och integration kan göra arbetet i fysiska planeringssammanhang eftersatt.</i>	Förslag att införa sociala konsekvensbeskrivningar i den fysiska planeringen.
Barn och unga:	<i>Risk att barn och ungas perspektiv och miljöer som bör vara anpassade till dem inte tas i tillräckligt beaktande vid fortsatt planering.</i>	Tydligare mål om barnperspektiv i den fysiska planeringen i ÖP16 skulle gynna det fortsatta arbetet.
Landsbygden:	<i>Risk att landsbygdsfrågorna inte blir synliggjorda i planeringen.</i>	Uppdaterade underlag för landsbygdsutveckling skulle gynna en hållbar utveckling.
Klimatanpassning:	<i>Brist på riktlinjer och analyser i ÖP16 kan ge negativa ekonomiska och miljömässiga konsekvenser i och med klimatrelaterade olyckor.</i>	Tydligare mål och ambitioner om vikten av klimatanpassning skulle gynna det fortsatta arbetet. Prioritering kan göras i den kommande handlingsplanen för ÖP16.
HÅLLBAR BEBYGGELSESTRUKTUR		
Bebyggelsestruktur:	<i>Risk för ökade koldioxidutsläpp.</i>	Strategiskt arbete skulle kunna gynna kollektivtrafiken och särskilt närtrafiken.
Bostäder: LIS	<i>Risk för minskad tillgänglighet kring sjöarna, särskilt i attraktiva lägen som vid Bolmen som ligger inom riksintresse för friluftsliv.</i>	Att vid planering inom LIS-områden särskilt beakta behoven och därmed anpassa den fria passagen för rörligt friluftsliv i områden för riksintresse för friluftsliv och i tätorter.
Bygga vid vatten:	<i>Risk för ras av åbranter på grund av erosion</i> <i>Risk för att tillgängligheten till vattendragen minskar, beroende på bebyggelsens utformning.</i> <i>Risk för intrång i viktiga naturmiljöer när vatten och vattenbryn generellt fungerar som spridningskorridorer och är rika livsmiljöer.</i>	Fler underlag om riskerna för ras i erosionsbenägna jordar i kommunen behövs. Att i fortsatt planering med fördjupade översiktsplaner, detaljplaner och bygglov beakta och analysera riskerna om begränsningar av friluftsliv. Frågan har relevans på landskapsnivå och därför skulle ett övergripande strategiskt arbete kunna motverka konsekvenserna så att utbyggnad sker på rätt sätt och på rätt plats och så att inte biologiska värden för blå-gröna strukturer minskar.

ÖP16 utifrån miljömålet God bebyggd miljö	Konsekvenser	Åtgärder
FORTS. HÅLLBAR BEBYGGELSESTRUKTUR		
Verksamheter:	<i>Riktlinjer för hur lokalisering av nya verksamhetsområden ska göras saknas, risk att helhetsbild går förlorad.</i>	För att nå en hållbar utveckling behövs mer analyser på kommunövergripande nivå.
INFRASTRUKTUR		
Förbifart Smålandsstenar:	<i>Ny väg kan ge ökade trafikmängder och ökade koldioxidutsläpp.</i>	Analys bör ingå i fortsatt planering.
Väg 604/27-26:	<i>Påverkar landskapet där dragningen kommer ske, bland annat i form av ekologiska barriäreffekter.</i>	Barriäreffekter kan minimeras med över/undergångar.
Stickspår till järnväg för godstransport:	<i>Vägen blir en barriär mellan Gislaveds tätort och det omgivande landskapet.</i>	Lokaliseringalternativ och alternativa lösningar kan noga utredas för att minska konsekvenser. Samt att barriäreffekter minimeras med över/undergångar.
VA:	<i>Ny väg kan ge ökade trafikmängder och ökade koldioxidutsläpp.</i>	Analys bör ingå i fortsatt planering.
	<i>Trafikflöden inne i de tätorter där frågan är aktuell påverkas av lokaliseringen av stickspår och eventuella tillhörande om- och avlastningsplatser.</i>	Lokaliseringalternativen bör i utredningsskeden noga genomarbetas för att minimera tung trafik inne i tätorter och andra känsliga områden.
	<i>Risk för att hanteringen av dagvatten bara ses ur ett tekniskt perspektiv när det i avseende om blå-gröna strukturer, särskilt i tätorter, finns många aspekter att hantera utifrån estetik, klimatanpassning och biologisk mångfald.</i>	Ett strategiskt dagvattenhanteringsarbete bör initieras där alla dimensioner i dagvattenhantering ingår i kommande handlingsplan för ÖP16.
KOLLEKTIVTRAFIK, GÅNG OCH CYKEL		
	<i>Inga direkt utläsbara negativa konsekvenser av planförslaget.</i>	Följa redan framtagna handlingsplaner.
NATUR OCH GRÖNOMRÅDEN		
Värdefull natur:	<i>Ambitionerna om hitta attraktiva områden för bebyggelse eller nya vägsträckningar kan utgöra en negativ påverkan den biologiska infrastrukturen.</i>	Mer kunskapsunderlag och analyser om grönstruktur på landskapsnivå behövs.

ÖP16 utifrån miljömålet God bebyggd miljö	Konsekvenser	Åtgärder
FORTS. NATUR OCH GRÖNOMRÅDEN		
<p>Värdefulla vattenmiljöer:</p> <p>Närnatur och grönstruktur:</p>	<p><i>Att bygga vid vatten kan ge fysisk påverkan på vattendrag och stränder i samband med bebyggelse och klimatanpassningsåtgärder (vallar etc).</i></p> <p><i>Nettoeffekten av försurningen riskerar att öka i och med målet om lokalt producerad förnyelsebar energi.</i></p> <p><i>En ny väg mellan 604/27 till väg 26 kan begränsa tillgängligheten mellan Gislaveds tätort och ut i landskapet beroende på vägens utformning och dragning.</i></p>	<p>Ett övergripande strategiskt arbete kan motverka konsekvenserna så att utbyggnad sker på rätt sätt.</p> <p>Askåterföring hindrar konsekvenserna.</p> <p>En alternativ lösning eller en dragning längre från Gislaveds tätort skulle minska/avstyra konsekvenserna.</p>
KULTURVÄRDEN I BEBYGGD MILJÖ		
Kulturvärden:	<p><i>Risk för att frågorna inte beaktas tillräckligt mycket i den fortsatta planeringen och att värdefulla kulturmiljöer därmed skadas som följd.</i></p> <p><i>LIS-områden i Broaryd, Skeppshult och vid Stengårdshultasjön sammanfaller med områden med särskilt värde för landskapsbild och/eller bebyggelse med kulturhistoriskt värde.</i></p>	<p>Kulturmiljöunderlagen behöver uppdateras med nya inventeringar. Översikt och nya strategier behövs för att förvaltning av dessa ska fungera och kulturmiljöer som resurs ska kunna tillvaratas och utvecklas.</p> <p>Särskild hänsyn bör tas vid prövning av ärenden inom LIS-områden i Broaryd, Skeppshult och vid Stengårdshultasjön angående kulturmiljön och utformning/lokalisering av ny bebyggelse.</p>
GOD VARDAGSMILJÖ		
	<p><i>Inga direkt utläsbara negativa konsekvenser av planförslaget.</i></p>	
HÄLSA OCH SÄKERHET		
<p>Förorenade områden:</p> <p>Buller:</p> <p>Radon:</p>	<p><i>Ambitionen i ÖP16 är bra, men ytterligare kartläggningar och kunskap behövs för att kunna göra rätt prioriteringar i planeringen.</i></p> <p><i>Utökade verksamheter vid motorbanan och sportflygplatsen i Smålandsstenar kan orsaka mer buller.</i></p> <p><i>Viss risk finns för att byggnatione sker på mark med förhöjda radonhalter.</i></p>	<p>En analys över vilka områden som berörs bör göras och ingå i prioriteringen av åtgärder. Länsstyrelsen tar fram underlag under 2016.</p> <p>Frågan behandlas i detaljplan/prövning.</p> <p>Behov av redaonmätningar vid detaljplanering bör beaktas.</p>

ÖP16 utifrån miljömålet God bebyggd miljö	Konsekvenser	Åtgärder
HUSHÅLLNING MED ENERGI OCH NATURRESURSER		
Vindkraft:	<i>Målet i kommunens klimat- och energistrategi om andelen förnyelsebart producerad energi riskerar att inte nås på grund av utdragna prövningsprocesser och att kommunen endast pekar ut områden som anses olämpliga för etablering.</i>	Behov om radarstyrd hinderbelysning prövas i det enskilda fallet. Utpekande av lämpliga områden skulle ge en bättre vägledning.
HÅLLBAR AVFALLSHANTERING		
	<i>Inga direkt utläsbara negativa konsekvenser av planförslaget.</i>	

